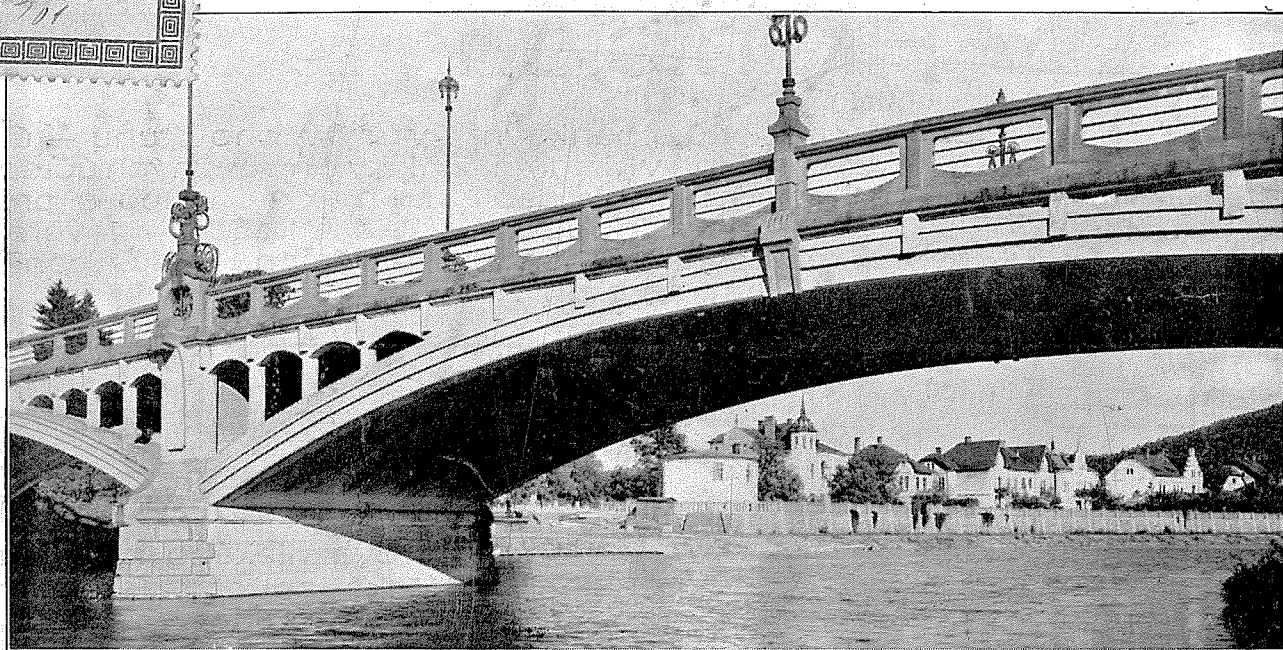
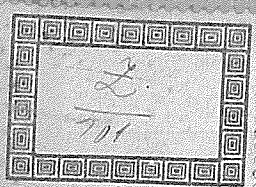

HRANICE

a okolí

Moravská banka

odbočka v Hranicích

(centrála v Brně a 39 poboček)

Vlastní a svěřené prostředky
přes Kč 1.800.000.000.—

poskytuje bankovní úvěry všeho druhu — úročí
výhodně vklady na knížky a na běžných účtech —
eskont a inkasso směnek — koupě a prodej
cenných papírů — vadia a kauce — pověřenky
cestovní a obchodní — výměna cizích peněz a
úhrady do ciziny.

CHLÉB

a bílé pečivo
výborné jakosti

dodá až do domu

Frant. Ondráš,

H R A N I C E,
Wilsonova třída č. 51.

KAREL

HOLEŠOVSKÝ

Výroba provaznického zboží pro
hospodářské potřeby. Sítě, lana
a různé.

H R A N I C E,
Wilsonova 49.

Frant. Vrána

zahradnictví,
speciální pěstění pelargoní
a chrysantém

Drahotuše
u Hranic.

Odborný
závod pokrývačský

FRANT. ŠEDIVÝ,

Hranice, Wilsonova tř. 47.

Provádí krytiny a opravy střech všeho
druhu jakož i térování a
asfaltování.

Frant. Dočkal

Hranice.

Stavební a strojní
zámečnictví.
Výroba drátěných plotů
a pletiv.
Portály a konstrukce.
Opravy hospodář. strojů.

AUGUSTIN MILLIAN,

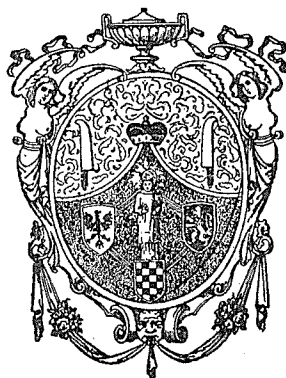
závod natěračský

Specialista imitace
dřeva mramorů, brou-
šení a leštění laků.

H R A N I C E.

HRANICE A OKOLÍ

Uspořádal Bohumír Indra.

Bohumír Indra
7. 7. 34.

1934.

Vydala firma „**REKORD**“, propagační podnik **BRNO**, Jesuitská 9/11.

Za redakci a vydávání odpovídá Julius Sigmund.

Vytiskla knihtiskárna „**SNAHA**“ v Hranicích.

Moravská banka

odbočka v Hranicích

(centrála v Brně a 39 poboček)

Vlastní a svěřené prostředky
přes Kč 1.800.000.000.—

poskytuje bankovní úvěry všeho druhu — úročí
výhodně vklady na knížky a na běžných účtech —
eskont a inkasso směnek — koupě a prodej
cenných papírů — vadia a kauce — pověřenky
cestovní a obchodní — výměna cizích peněz a
úhrady do ciziny.

CHLÉB

a bílé pečivo
výborné jakosti

dodá až do domu

Frant. Ondráš,

H R A N I C E,
Wilsonova třída čís. 51.

KAREL

HOLEŠOVSKÝ

Výroba provaznického zboží pro
hospodářské potřeby. Sítě, lana
a různé.

H R A N I C E,
Wilsonova 49.

Frant. Vrána

zahradnictví,
speciální pěstění pelargoní
a chrysantém

Drahotuše
u Hranic.

Odborný
závod pokrývačský

FRANT. ŠEDIVÝ,

Hranice, Wilsonova tř. 47.

Provádí krytiny a opravy střech všeho
druhu jakož i térování a
asfaltování.

Frant. Dočkal

Hranice.

Stavební a strojní
zámečnictví.
Výroba drátěných plotů
a pletiv.
Portály a konstrukce.
Opravy hospodář. strojů.

AUGUSTIN MILLIAN,

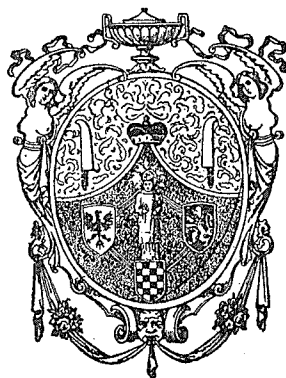
závod natěračský

Specialista imitace
dřeva mramorů, brou-
šení a leštění laků.

H R A N I C E.

HRANICE A OKOLÍ

Uspořádal Bohumír Indra.

Indra et p. Dobner
7. 7. 34.

1934.

Vydala firma „**REKORD**“, propagační podnik **BRNO**, Jesuitská 9/11.

Za redakci a vydávání odpovídá Julius Sigmund.

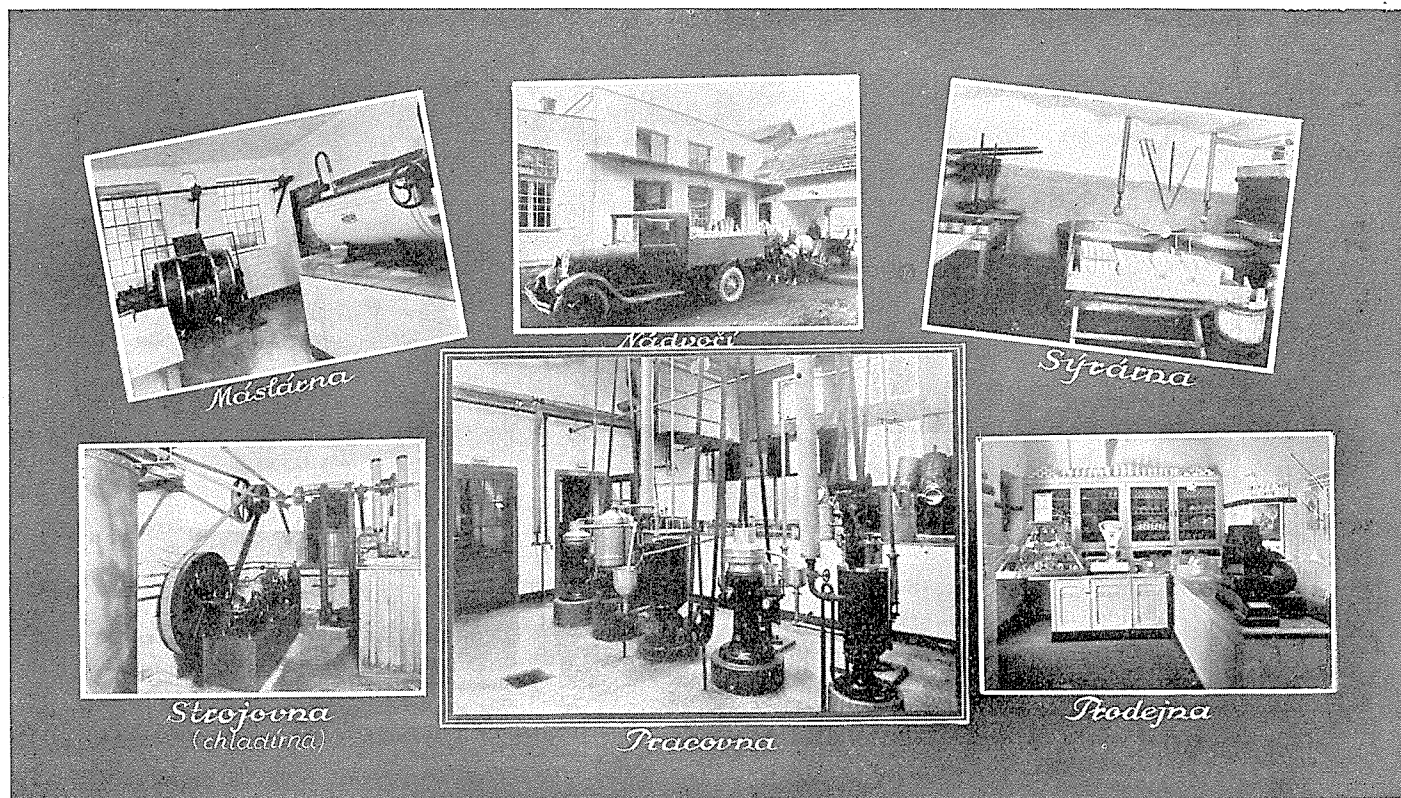
Vytiskla knihtiskárna „**SNAHA**“ v Hranicích.

Více mléka — více zdraví.

Největší štěstí národa jest pevné a trvalé zdraví a v tomto dožití se vysokého věku, což je dosažitelné každému.

Rodičové, dopřejete-li své rodině a svým dětem hodně zdravého mléka a jeho výrobků, budete se těšiti z jejich

zdraví, síly a nadání, neboť jest to nejideálnější pokrm jak pro dítě, dospělé, těžce pracující, sportovce, rekonvalescenty a všechny ostatní. Mléko mírní hlad, žízeň, nezatěžuje zažívací orgány, posiluje nervy a pro svou lehkou stravitelnost způsobuje klidný spánek.

Je tomu 30 let, co bylo v Hranicích založeno Rolnické mlékařské družstvo, jehož tvůrcem byl zemský poslanec a ředitel hospodářské školy v Hranicích pan Jaroslav Bureš, který také jako první jednatel a pokladník družstva konal pro ně cenné služby až do smrti za součinnosti prvního obětavého předsedy pana Antonína Maňase, rolníka v Ústí, celé řady funkcionářů a členů, kteří měli na zřeteli lepší zásobování místních konsumentů levným a hygienickým mlékem a jeho výrobky a lepší zpeněžení mléka zdejšímu zemědělci. Podnik se klidně rozvíjel ve prospěch obou vrstev až do světové války, která rušivě do jeho provozu zasáhla v neprospěch konsumenta i producenta. Tyto následky se vlekly až do roku 1925, kdy byl pronajat podnik soukromníkovi.

V roce 1928 převzalo provoz opět družstvo, které soukromého nájemce jmenovalo správcem, jenž po boku druhého předsedy, vzorného to družstevníka p.

Jana Kuče, statkáře z Ústí a druhého jednatele a pokladníka p. Karla Kočího, ředitele hospodářské školy z Hranic, s plným vědomím zodpovědnosti vedou podnik do dnešního dne úspěšně s ostatními členy ředitelstva pp. Karlem Šnejdlou z Černotína č. 49, Františkem Holčákem z Jindřichova č. 1, Josefem Suchánkem z Jezernice č. 21 a předsedou dozorčího výboru Josefem Machalkou ze Zbrašova, s 18 členy dozorčího výboru a správcem podniku Janem Drozdem. V r. 1929 byl podnik znovu zřízen a během těchto 5 let své úspěšné činnosti bylo zřízeno několik obchodů ve městě i v lázních Teplicích, které plně slouží jak zákaznictvu místnímu, tak i návštěvníkům lázní.

Zdejší podnik z moravských družstevních mlékáren jest největší sýrárnou a na třetím místě jako podnik konsumní. Koná plně své poslání jak pro producenta, tak pro konsumenta, jest jenom na obou stranách, aby jeho služeb co nejvíce používali.

Svěžest, sílu, zdraví, mléko v sobě tají.

HISTORIE MĚSTA.

Lázeňské město Hranice, ležící v malebném údolí řeky Bečvy, obtočeném výběžky vsatské skupiny Karpat a posledními svahy hor Oderských, můžeme pro jeho skvělou polohu a krásu celého okolí směle řadit mezi nejpěknější města moravská.

První jeho počátky sahají do XII. stol. Krajina kol řeky Bečvy dlouho před založením města nebyla však již liduprázdná, ba stopy prvotního jejího osídlení vedou nás až do doby diluviální. Nedaleká Moravská brána, již procházela důležitá obchodní cesta od Moravy a Dunaje dále na sever k Odře a Baltu, přispěla v pozdějších dobách nemálo k tomu, že se obyvatelé početněji a trvale v její blízkosti usazovali. Proto, když ve XII. stol. do zdejší krajiny přišel mnich Jurik, našel již dosti příhodné podmínky k založení osady.

Jurik byl členem benediktinského kláštera rajhradského. Sdruživ roztroušené obyvatelstvo, založil osadu Hranice, kterou pak s okolím r. 1169 olomoucký údělný kníže daroval benediktinům rajhradským. V majetku tohoto kláštera udržely se však Hranice jen na padesát let, do první polovice XIII. století, kdy markrabí Vladislav Jindřich, oblíbiv si nový řád premonstrátský, odňal celý kraj benediktinům rajhradským a daroval jej premonstrátům na Hradisku u Olomouce.

Do doby držení Hranic klášterem Hradiským, trvajícího do XV. stol., spadají první počátky městské organizace, nabytí městského práva, erbu a opevnění. Povýšeny r. 1251 na město, Hranice rychle se vzcházejí a rostou. Již koncem XIII. stol. dává opat Chválek jádro města, výhodně na mírném návrší mezi řekou Bečvou a jejími přítoky Veličkou a Ludyní položené obehnané zdmi, valy, branami a příkopy, a nadává je prvními výsadami. V následujících stoletích město, náležející sice klášteru Hradiskému, bylo několikrát zastaveno různými držiteli.

V první polovině XV. stol. přijalo husitství a později i Bratrství. Pod ochranou a přízní pánů Tovačovských z Cimburka, zejména šlechtetného pana Ctibora, autora proslulé knihy Tovačovské, a později za pana Viléma z Pernštýna zámožnost jeho neobyčejně vzrostla. Šlechtetností svých pánů nabývá město cenných privilegií a pozemků, bohatne, v jeho zdech rychle a úpravně

vyrůstá i vnitřní byt městský, rozmnožuje se inventář dřevěných a zděných domů, i počet dvorů a mlýnů na předměstí a šlechtických usedlíků.

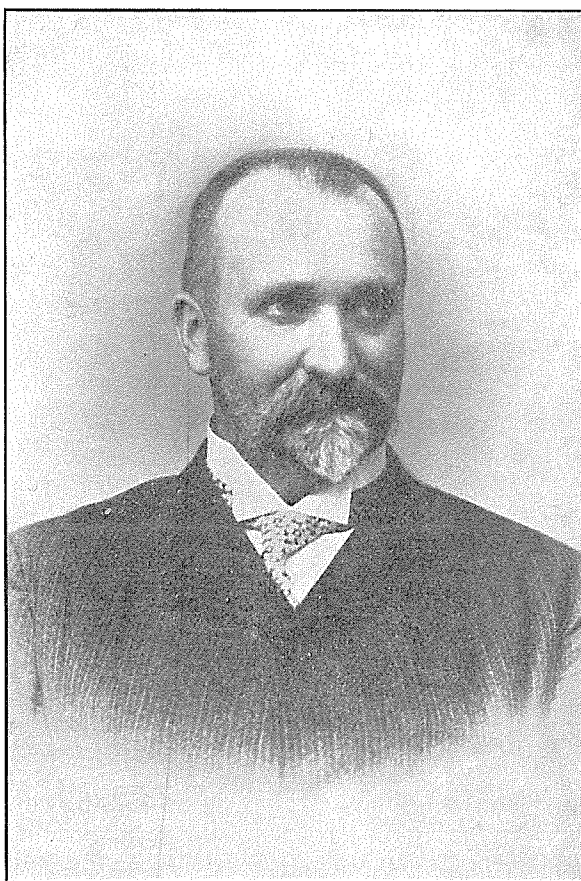
Hranice, přešlé definitivně z majetku klášterního do rukou světských v držení rodu pánů z Pernštýna, vstupují tak počátkem XVI. stol. do své zlaté doby, jejíž bohatství dalo vzniknouti četným památkám uměleckým ve městě. Bohužel, následující staletí jednala s nimi tak macešsky, že se nám z nich málo dochovalo. Století XVI. znamená však nejen dobu bohatého patriciátu, přejícího a umění podporujícího, ale i hospodářský rozkvět města, všech řemesel (hlavně soukenického), obchodu a cechovního zřízení městského vůbec.

Pan Jan z Pernštýna rozšiřuje r. 1514 malou a již valně sešlou tvrz hranickou v prostorný a úpravný zámek, který v době potřeby měl se státi své vrchnosti příjemným i důstojným bydlíštěm, a nedlouho nato i ctižádostivá obec definitivně zjednává si reprezentativní budovu stavbou radnice. Vedle utrakvistů vzcházejí se tou dobou silně ve městě Bratři, chranění i novými pány města, Václavem Haugvicem z Biskupic a Janem Kropáčem z Nevědomí, po prodeji celého panství Janem z Pernštýna (1548).

Za pana Kropáče (1553—1572), který si upravený zámek zařídil jako své sídlo, stal se správcem zdejšího bratrského sboru Jiřík Strejc, známý překladatel Žalmů a spisovatel.

Hranice jsou také rodištěm jiných dvou vynikajících spisovatelů bratrských této doby, Adama Šturma a Daniela Strejce-Vettra. Nejlepší však ochránce a příznivce dostal sbor hranický v jediné pozůstalé dědičce rodu Kropáčů, své souvěrce Anně Kropáčovně a jejích manželích Janu z Kunovic a Janovi mladším z Žerotína. Bratři mají za nich svůj sbor, školu, špitál, hřbitov i všechny polnosti a louky své svobodné, osvobozené ode všech poplatků a povinností a mohou provozovati jakákoliv řemesla.

Tím ovšem vzrostl neobyčejně blahobyt celého města, formálně utrakvistického, vpravdě však bratrského, projevující se i v zálibách uměleckých. Bohatí měšťané a šlechta, hojně v městě zakoupená, stávají se štědrými zákazníky vlašských „zedníků“, kamenníků a jiných umělců, z nichž mnozí se tu docela i usadili. Dokla-

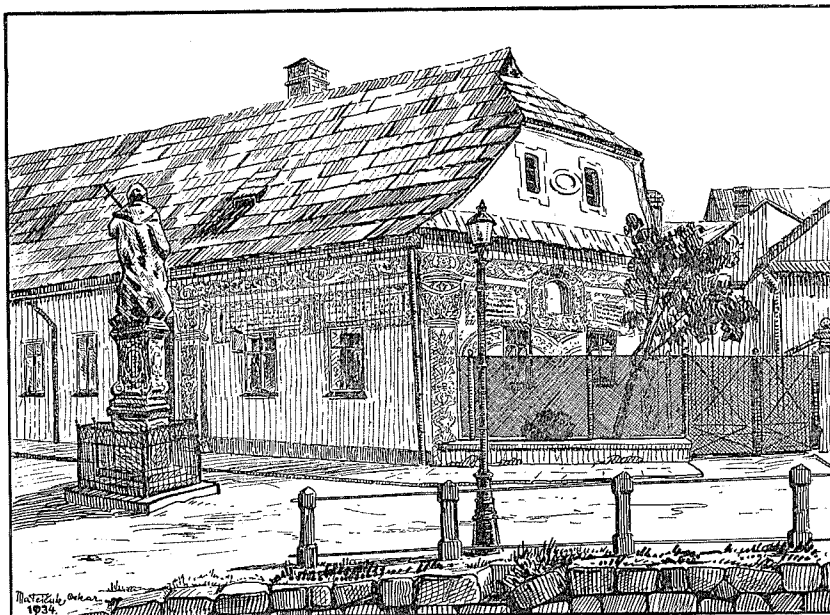
*Dr. František Šromota,
první český starosta města Hranic.*

dem vysoké úrovně a uměleckého cítění doby jsou býv. zasedací síň radniční (dnes čítárna), domovní portály umělecky v kamenu provedené, z nichž však dochovaly se jen portál radniční (domu Skřítkovského), domu Čaputovského a zámecký portál, arkádový dvůr zámku (poslední již z poč. XVII. věku), bratrský dům ve Hřbitovní ulici, bohatě freskami zdobený, sbor u Veličky, Kostelíček a j.

Ani za ostatních majitelů města do Bílé hory nemohli si Bratři snad stěžovati na útisk neb nepřízeň svých pánů, neboť i Jan Jetřich z Kunovic i jeho švagr Zdeněk Žampach z Potenštýna, který města nabyl výměnou r. 1600, Bratřím a vůbec nekatolíkům přáli a je podporovali. Město mění sice rychle své pány, nikterak však ku své škodě. Po Žampachovi a Karlu

věže, aby se živ nedostal do rukou císařských. Strůjcové městského odboje byli pak krutě potrestáni. Starý purkmistr a domnělí původcové rebelie trestáni smrtí, jiní vězením a pokutami. (Beletristicky zpracoval toto rušné období hranických dějin spis. Čeněk Kramoliš v dvojdielném románu „Za bouře a blesků“, vydal Promberger v Olomouci).

Válkou třicetiletou zničen byl nadobro blahobyť města a Hranice upadají. Šlechtičti usedlíci, jichž ve městě bylo na desítky, většinou opustili město s první emigrací, časté morové epidemie, nájezdy Švédů, císařské posádky, kontribuce vojenské a hrůzy válečné ochudily a zmenšily ještě více počet usedlíků, takže zchudlé město bylo po válce zpolovice pusté. Staré výsady byly mu sice brzo vráceny, ale z běd a útrap váleč-

Bratrský dům z r. 1583 ve Hřbitovní ulici.

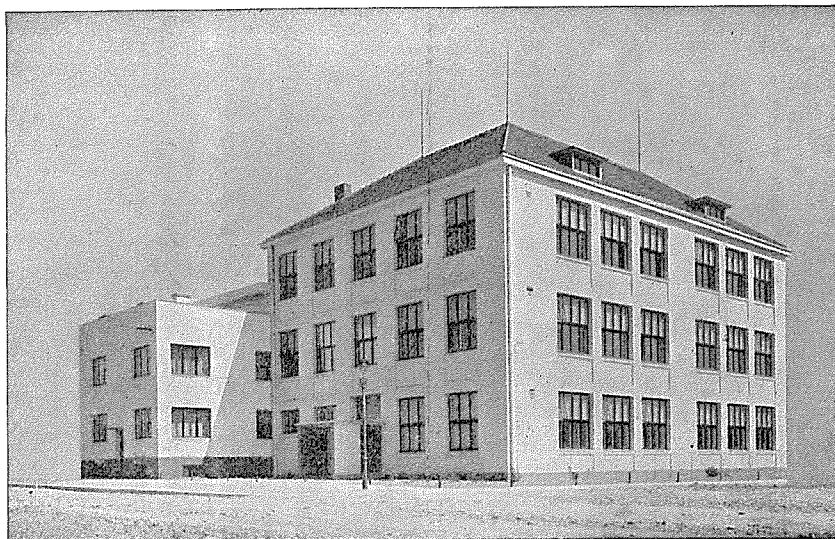
Bergrovi z Bergu, který s manželkou svou sboru hranickému byl obzvláště nakloněn a ještě r. 1612 jej bohatými výsadami nadal, stal se ještě téhož roku držitelem města Václav Mol z Modřelic. Mol zařídil si zámek s nevídanou nádherou. V době povstání byl členem stavovského direktoria a s ním i městoúčastnilo se činně rebelie. Nešťastný pán po bitvě bělohorské byl potrestán ztrátou všeho jmění a doživotním žalářem.

Hranice s renesančním zámkem a s nimi celé panství i okolní Drahotuše, Lipník, hrad Helštýn připadly r. 1622 odměnou kardinálu Františkovi knížeti z Dietrichsteinu, biskupu olomouckému. Město zbaveno všech svých výsad a Dietrichstein počal ihned z jeho rekatolisací. Měšťané, většinou již protestanti, se na oko sice obrátili, ale již za války dánské, když se r. 1626 k městu přiblížily sbory hraběte Mansfelda, v nichž bylo mnoho hranických emigrantů, zradili císařskou posádku, otevřeli brány a spojili se s nepřítelem. Následujícího roku byly však slabé posádky dánské císařskými z Moravy vyklizeny, Hranice dobyty a potrestány. Po zoufalé obraně, řízené fojtem bělotínským Malíkem, město se vzdalo, když Malík, vida že města neudrží, skočil se zámecké

ných se město, zatím již úplně pokatoličtělé, vzpamatovalo teprve koncem století. V držení rodu knížat z Dietrichsteinů udržely se pak až do minulého století, do zrušení poddanství.

Celé stol. XVIII. je dobou opětného rozkvětu staré živnosti hranické — soukenictví. Hraničtí soukeníci rozvážejí své výrobky, jež si sami barvíli, daleko do Uher, Turecka a po celé říši rakouské. Koncem stol. XVIII. a počátkem XIX. bylo soukenictví v Hranicích na vrcholu svého rozkvětu a s ním stoupl i blahobyť měšťanů a celého města.

Ale také tvárnost města se zatím podstatně změnila. Po střízlivé renesanci nastupuje s rekatolisací kultura baroková, která už koncem XVII. stol. vtiskla městu svůj ráz po jeho opětné výstavbě, hlavně však později po velkých požárech v r. 1724 a 1767. Ale nejen měšťané své domy barokisují, i držitel panství kníže Karel z Dietrichsteinu si nový sloh oblíbil, jak dokazují četné stavby jím podniknuté. Starý gotický farní chrám na malém náměstí u fary (dnešní nám. Svobody) již valně sešlý a nedostačující nahrazen v pol. XVIII. stol. prostřaným barokovým chrámem, zbudovaným uprostřed velkého náměstí. Také půvabná baroková kaple sv.

Odborná škola pro ženská povolání Charlotty G. Masarykové v ulici Kramolíšově.

Peregrina v nedalekých Teplicích jím zbudována a Kostelíček upraven. Z barokních soch dlužno připomenouti mariánský sloup na Žerotínově náměstí, sochu sv. Jana Nepomuckého na Pražákově náměstí a uměleckou sochu Bolesné Panny Marie ve Hřbitovní ul.

Brzy po přeložení c. k. krajského úřadu z Přerova do Hranic (1783), kdy město stalo se středem širokého okolí, proraženy i těsné hradby a umožněn tak větší vzrůst města. Nemálo přispěla k tomu i stavba císařské silnice přes Hranice a později i železnice (Severní dráha Ferdinandova).

Po stránce národnostní byly Hranice vždy české. O tom nás jasně přesvědčují historické prameny, listiny a knihy městské. Ani germanisační úsilí doby josefínské nedovedlo město poněmčiti. Ano, Hranice jsou v té době působištěm jednoho z prvních našich buditelů národních, voj. lékaře J. H. A. Galaše (1756—1840), nadšeného vlastence, spisovatele a vzácného lidumila. Teprve v druhé polovici XIX. stol. zbudováním vojenských ústavů výchovných a zřízením něm. gymnasia učiněn počátek poněmčování města. Zrušením moci vrchnostenské dána ústavou obcím samospráva, která i v Hranicích je s počátku česká, r. 1885 přechází však do rukou německé menšiny, kdy Němci dosazováním něm. úřednictva, důstojníků a umělými machinacemi dobyli při obecních volbách I. a II. sboru. Trvalo pak téměř celé dvacetiletí, než se opět podařilo dobýti vlády zpět do rukou české většiny.

Za světové války byly Hranice jedinou velkou ka-

sárnou a nemocnicí, vysílající do pole tisíce zdravých a přijímající zpět neméně raněných, zmrzačených. Sta chmurných hrobů na vojenském hřbitově jsou němými žalobci na tuto hroznou dobu.

Se státním převratem r. 1918 nastala i nová, lepší doba Hranicím, jež od té doby rostou rychlým tempem, takže dnes mají přes 12 tisíc obyvatel. Jedinečná poloha města mezi svěžími lesy, čistá Bečva, zdravé, skvělé podnebí stále lákají do něho pensisty k trvalému pobytu, jako z nich učinily sídlo nejrůznějších škol, vojenské akademie, reálného gymnasia, státní vyšší školy lesnické, zemské hospodářské školy, odb. školy pro ženská povolání, městské hudební školy atd.; důležitá strategická poloha dala městu opět velitelství 8. divise, p. pl. 34 a děl. pl. 108, takže pravem je nazýváno městem škol a vojska. S počtem obyvatelstva vzrostla i rozloha města a vznikly tak nové čtvrti, jež obklopile staré město se všech stran. Hranice staly se také cílem turistů, hojně navštěvovaným, jichž příliv rok od roku roste. Blízké lázně Teplice s aragonitovými jeskyněmi a proslulá „Propast“ stejně jako věnec okolních hradů tento příliv jen zvyšují.

Neuspokojilo-li snad město náročného turistu počtem historických památek, nezklamalo nikdy svým nádherným okolím, které v létě z něj činí pravý ráj, do něhož turista, jednou jej navštívivší, rok co rok opět se vrací, by si jej vždy více zamiloval.

Bohumír Indra.

PROCHÁZKA MĚSTEM.

Hranice mají dvě nádraží, severní a městské. Severní leží na trati Přerov—Bohumín. Městské na místní dráze Hranice—Vsetín—Trenč. Teplá. Do lázní Teplic přeseď se na severním na vlak ke Vsetínu. Městské nádraží je první stanicí této trati, Teplice druhou. Jinak možno použití i autobusů, jedoucích od sev. nádraží do města a do Teplic.

Před nádražní budovou umístěná velká orientační tabule s plánem celého okolí je nejspolehlivějším prvním informátorem. Do města dostaneme se širokou dlážděnou silnicí, mineme kasárna děl. pl. 108 a brzy jsme již mezi prvními novostavbami nové čtvrti hranické. Na rozcestí zatáčí dlažděná silnice kol hotelu Slavia do široké třídy Wilsonovy, kdežto druhá větev vede k že-

Toto rozhodující měřítko moderní ženy v módě se dnes plně uplatňuje též v automobilismu. Krásná linie karoserie — toť jeden ze základních požadavků každého automobilisty. Slabou linií a ladným tvarem karoserie vyniká „silná čtyřka“ — první československé auto s předním náhcnem. Je to tedy nejen silná, ale i elegantní čtyřka. Prostorná čtyřsedadlová karoserie je důstojným pláštěm dokonalé konstrukce. Auto Z 4 má dokonale vyřešený přední náhon, který vylučuje smyk a zvyšuje výkon i rychlost, jednoduchý motor, výkyvné poloosy, výborné pérování, přesné ústřední mazání, bohatou výpravu atd. Vyhovuje tak plně esteticky i technicky.

Vyrábí se nejen s krásnou limousinovou karoserií, ale dodává se také s vkusnou a pohodlnou čtyřsedadlovou karoserií se sklápěcí střechou na způsob aerablu, nebo jako roadster s dvousedadlovou karoserií sportovní. Oba typy mají stejné chassis s moderní výpravou a jsou za opravdu lidovou cenu

Kč 22.000.—

Vyžádejte si zdarma zajímavý obrázkový prospekt. Dejte si Z 4 nezávazně předvést v prodejnách, nebo u zástupců. Jsme připraveni k vašim službám.

Československá Zbrojovka a. s., Brno

Celkový pohled na město Hranice.

lezničnímu viaduktu. Hned na počátku Wilsonovy třídy po pravé straně leží bývalý panský Horní dvůr, v nynější podobě z XVIII. století, s erbem Dietrichsteinů na štítě budovy. Již odtud vidíme kus dále na levé straně výstavný palác Kunzovy továrny, postavený v napodobeném slohu barokním. Továrna, zařízení na výrobu vodovodů a pump, založena r. 1883. Výrobky její najdeme po celé republice.

Na téže straně kus dále druhá je ulice Světlíkova, nazvaná tak podle dvora šlechtické rodiny Světlíků z Gzesu, v ní ležícího; později koupil dvůr držitel panství Dietrichstein a zřídil z něj r. 1783 keramickou továrnu, jež tu pak trvala do r. 1805, kdy byla zrušena. Poznávací značka hran. keramiky je DW s letopočtem a dnes je hledaným objektem sběratelským. Ukázek všimněme si v městském museu. Světlíkovou ulicí dostaneme se k městské plynárně s parními a vanovými lázněmi.

Wilsonova ulice mine pak dále budovy měšťanských a obecných škol a rozšiřuje se v Pražákově náměstí, jež je na pravé straně tvořeno budovami poštovního a telegrafního úřadu a četnictva, hotelu Moravia a Černý orel se zvukovým kinem Universum.

Ulicí Palackého proti Moravii ležící přijdeme k čsl. reál. gymnasiu, původně německému, kol židovského hřbitova s mnoho starými zajímavými náhrobky.

Na Pražákově náměstí všimněme si barokní sochy sv. Jana Nepomuckého z r. 1720. Dlažďená silnice Wilsonovy třídy ústí do ulice Zámecké, před níž stávala za dob opevnění Horní brána. Vše před ní bylo předměstím a tu vcházíme teprve do vlastního města.

Ulice Zámecká tvořena je po pravé straně cele budovami, jež patřily k zámku a pak zámkem samým. Přečází v menší náměstí Kramářovo. Severní strana tohoto náměstí je uzavřena průčelím zámku s vysokou věží. Druhá věž, která stála v protějším rohu budovy, byla zbořena r. 1829, jelikož byla puklá. Zámek má na padesát pokojů a je to stará stavba. Původně stála tu jen malá tvrz, která r. 1514 Janem z Pernštýna (Hranice byly městem poddanským), byla zcela přestavěna a rozšířena v prostornější zámek. Nynější jeho podoba je však ještě z doby pozdější. Z větší části vystavěn je v jednoduchém slohu renesančním. Dnes jsou

v něm umístěny některé úřady státní, zejména okresní polit. správa a též úřady panství. Na zdi vlevo od přední brány jsou kamenné desky z XVI. stol. s erby Jana Kropáče z Nevědomí (tři lilie na hůlkách), jeho žen Veroniky Leskovecké (dvě senné vidle) a Anny z Kunovic. Hlavní portál zámku z počátku XVII. stol. umělecky v kamenu provedený jest zdoben erbem posledního předběllohorského držitele města Václava Mola z Modřelic, který naposled zámek ve větší míře přestavoval a upravoval a jehož znak vidíme i na přední ohradní zdi. Širokým podjezdem dostaneme se na obdelníkové nádvoří, zdobené koldokola trojitou řadou arkád na sobě postavených. Prostory mezi oblouky jsou, bohužel, zazděny, čímž vzhled dvora nemálo utrpěl. Místnosti zámku nejsou přístupné. Branou v severní straně nádvoří a klenutým podjezdem přišli bychom na dvůr ohraničený bývalými hospodářskými budovami zámku, s bývalým knížecím pivovarem. Vraťme se však na Kramářovo náměstí.

Proti zámku leží Spolkový hotel v místech starého panského domu pana Adama Žampacha z Potenštýna. Z náměstí vybíhají dvě ulice, Židovská a Jiráskova. Oběma dostaneme se na Žerotínovo náměstí. Ulice Židovská ještě před několika lety byla velice malebná svými podloubími a typickými nahrbenými domky. Dnes je v ní městská hudební škola a je z ní též vchod do židovského templu, postaveného na hradbách.

Ulice Jiráskova, lemovaná zachovalým podloubím, je více frekventovaná. Asi uprostřed proti filiálce Moravské banky je typická středověká ulička, jež vedla na hradby.

Obdelníkové náměstí Žerotínovo je středem starého města. Uprostřed stojí barokní farní chrám katolický „Stětí sv. Jana Křtitele“, vystavěný v letech 1754—63, s dvěma starými zvony z XV. století a obrazy barokních malířů Sterna, Steinera, Pilze a j. V poboční kapli je zajímavý obraz Marie Bolestné z r. 1658 s českým nápisem. Před vchodem do chrámu v dlažbě vyznačeno místo, kde byli 16. října 1627 mečem trestáni měšťané, provinivší se v t. zv. rebelii mansfeldské, z nichž připomeneme aspoň starého purkmistra hranického Adama Burkeše a Lukáše Kremže. Kromě jiných státi i dva hoši, jeden, že radil vyhodit zámek do povětří, by se nedostal císařskému vojsku do rukou a druhý, který zastřelil vyjednávacího císařského trubače. Vůdci venkovského odboje byli týž den věšeni před Horní branou. Tehdy ovšem mělo náměstí zcela jinou podobu. Lemováno bylo celé podloubími, jež zabíhala i do přílehlých ulic. V právovárečných domech na náměstí bydleli nejbohatší měšťané a mnohé domy patřily šlechticům. Tak byly tu domy Chorynských z Ledské, Pražmů z Bílkova, Opršálů z Jetřichovic, Posadovských, Kravařských ze Šlevic, Žernovských, Šmerhovských z Lidkovic a j., z nichž mnozí měli dvory na předměstí.

Na severní straně náměstí stojí před nedávno přestavěným domem fmy Baťa s kavárnou „Beseda“ Mariánský sloup z r. 1729. Vedlejší budova Městské spořitelny tvoří již roh ulice Židovské. Na západní straně náměstí hotel Brno, někdy panský dům Petřvaldských a Semořských ze Semoře.

Na jižní straně náměstí je radnice s vysokou věží s ochozem. Kamenný portál radniční (nyní vchod do strážnice) umělecky provedený pochází z r. 1544 a zdobí

Nábytkové a stavební
práce

provádí solidně a levně

Ant. Terk,

strojní stolařství

Hranice,

Wilsonova 886.

Žádejte nabídky!

Josef Čoček,

Hranice,

Svatoplukova 12.

Výroba sportovní obuvi
a rychlosprávkárna.

STAVBY

provádí a projektuje

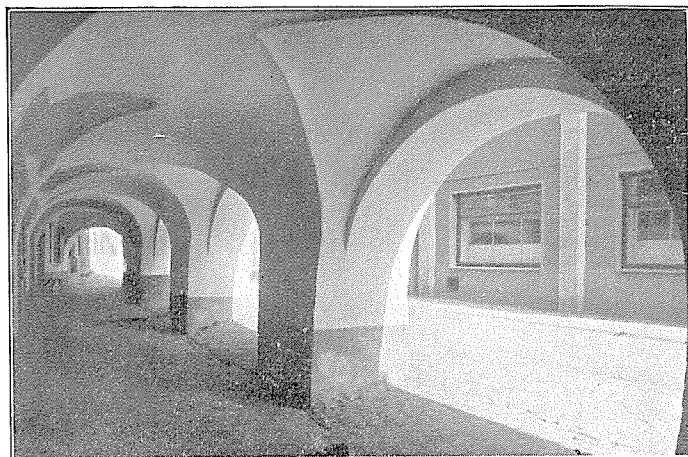
Jos. Vostřez

stavitel

v Hranicích,

Wilsonova třída.

Telefon č. 39.

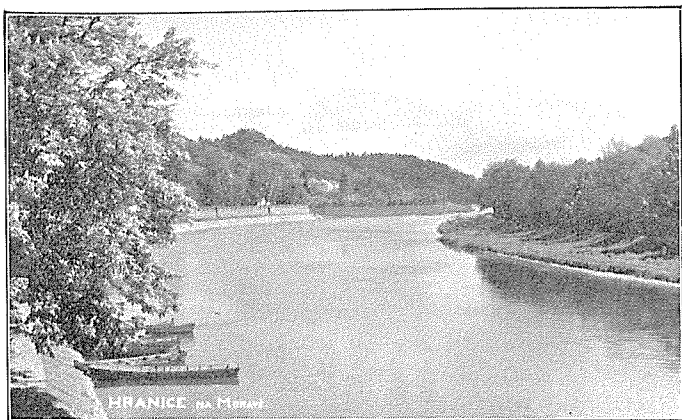
Podloubí Židovské ulice v Hranicích.

jej podobizna s jménem měšťana Skřítky, jenž dům městu na rozšíření radnice daroval. Po stranách erb Pernštýnů, tehdejších držitelů města (zubří hlava) a erb městský: sv. Štěpán, pod ním erb pánů z Cimburka a znaky zemské. Nynější znak městský je ještě doplněn dvěma noži a knížecí korunou, jež přidal kardinál Dietrichstein r. 1629. Portál jest dílem dosud nezjištěného mistra M. B. V radnici vedle městských úřadů umístěna je také noclehárna KČST ve dvou místnostech, nově upravených. V přízemí býv. zasedací síň radniční (dnes čítárna) má zajímavou hvězdicovou klenbu. Z kamenného sloupu uprostřed místnosti stojícího vybíhá gotické žebroví stropu. Budova pochází z počátku XVI. stol., jak dokazuje letopočet 1528 podpěrného sloupu. S radniční věže, jež je veřejně přístupná, je pěkný rozhled nejen na město, ale i po širém okolí.

Druhý roh téže strany náměstí tvoří mohutná a starobylá budova restaurace „Kufr“, dle místní tradice býv. panský dům Pernštýnů, pozdější sídlo krajského úřadu kraje přerovského.

Radnice zabíhá svým křídlem do ulice Radnické, již s druhé strany vroubí podloubí domů. Hned proti radnici první dům s podloubím je dům Čaputovský, s kamenným portálem a latinským nápisem z r. 1583. Uprostřed ulice vedle radnice je kino Olympia. Ulice ústí na menší náměstí Svobody, na němž stával původní gotický farní chrám s farou a hřbitovem. Jižní a západní strana náměstí uzavřena je budovou staré obecné školy, v níž je umístěno i městské museum. Sbírky zabírají čtyři velké místnosti s oddělením průmyslovým, prehistorie, přírodním, živočišstva, národopisu, pěknou sbírkou porcelánu, majoliky a skla. Velkou část zabírají také písemnosti, tisky staré i obrozenské, rukopisy a památky J. H. A. Galaše, pečete cechovní, městské listiny a privilegia. Sbírky tvoří dokonalý obraz zdejšího kraje.

Ulice Radnická větví se na náměstí Svobody v Ulici 28. října a ulici Farní, která ústí do ulice Svatooplukovy, vycházející z Žerotínova náměstí a pokračující ulicí Teplickou. Proti Farní ulici v úzké uličce Na náspech bývaly městské lázně a katovna a na konci ulice Svatooplukovy stávala jedna ze tří městských bran, Mlýnská,

Přístav lodiček na řece Bečvě v Hranicích.

jíž mostem přes Ludyni vcházelo se již na předměstí. Ulice 28. října svažuje se do předměstí zvaného Motošín. Hned na jejím kraji stávala Dolní brána, největší ze tří bran městských, rozbořená r. 1784 při stavbě císařské silnice městem do Polska. Ulice 28. října pokračuje rovně dále přes Veličku ulicí Masarykovou k vojenské akademii.

Dejme se však z Motošínu silnicí k mostu přes Bečvu, s něhož je pěkný pohled po proudu k splavu i proti proudu k městským koupalištím a dále ke Švrčovu. Silnice za mostem vede kol sokolovny do krásných městských sadů na Zbrašov—Teplice. Odbočíme vilovou ulicí Kropáčovou kol přístavu pro ložky a přijdeme do ulice Teplické. Po nábřeží dále je procházková cesta do Teplic. Na konci ulice Teplické na straně k městu leží hotel Litovel, na druhou stranu pokračuje ulice vilovou čtvrtí kol nemocnice do Teplic. Dáme se však z ní hned první ulicí vlevo, Jurikovou, a přijdeme k městskému nádraží a státní vyšší lesnické škole. Podél parku a botanické zahrady lesnické školy sejdem do ulice Hřbitovní. Hned na kraji je hřbitov s hroby buditele a spisovatele J. H. A. Galaše, rodáka hranického, neohroženého vůdce hranických Čechů dr. Frant. Šromoty, zemského poslance a starosty města a ruského spisovatele J. F. Kallinikova. Za hřbitovem městským leží hřbitov vojenský s hroby tisíce vojáků ze světové války, nejružnějších národností a věr.

Ulice Hřbitovní končí u pěkné barokní sochy mariánské z r. 1732, proti níž leží zajímavý dům, zdobený částečně zachovalými sgrafity. Nad okny možno čísti ještě části žalmů a zřetelný letopočet 1583. Dle místní tradice je to bratrská škola a modlitebna.

Pravá ulice vybíhající ze Hřbitovní sluje Čaputova. Můstkem přes Ludyni přišli bychom do hradební uličky Na náspech a odtud na Žerotínovo náměstí. Na pravé straně ulice Čaputovy poněkud výše leží starý Čaputův dvůr, jehož hospodářské budovy jsou poměrně ještě zachovány v původním stavu. Patřil bohatému měšťanu hranickému Čaputovi, jehož dům u radnice s kameným portálem jsme si již prohlédli. Tohoto Čaputy zmocnila se lidová tradice a udělala z něj omylem mučedníka za víru bratrskou, jemuž bylo vše zkonfiskováno, ačkoliv již dávno před Bílou horou nežil.

Dámské kostýmy

pláště, plášťové šaty a veškeré toalety dle nejnovějších mod v prvotřídním provedení za ceny přiměřené zhotovuje

Jos. Kubičík,

dámský krejčí

Hranice, Purgešova ul. 3.

**Ladislav
Stavjař,**

závod pokrývačský
a asfalterský.

Provádí veškeré pokrývačské práce odborně a levně se zárukou.

Hranice,

Masarykova ul. 17.

Denně čerstvý

Macnerův

domácí režný

C H L Ě B

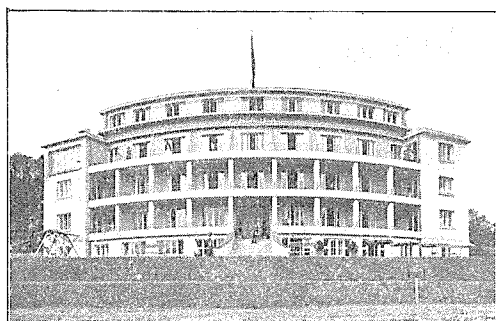
a bílé pečivo výborné jakosti dodá na přání až do domu.

K dostání též ve všech obchodech.

Jan Macner,

pekařství

Drahotuše.

Léčeb. dům „Pražský“ v Teplicích n. B.

ING.

ALOIS JAMBOR

úř. aut. civ. inženýr pro pozemní stavitelství.

Konc. stavitel, architekt

HRANICE.

Umělecká fotografie - zvětšeniny

FOTOATELIER

JAROSLAV

PETŘIVÁLSKÝ,

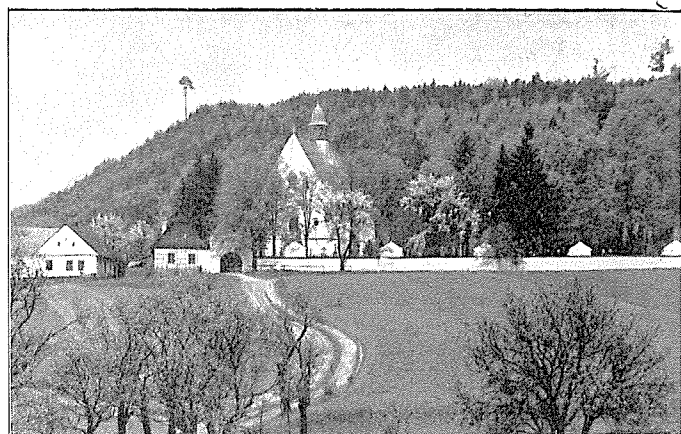
LIPNÍK n. Bečvou.

Bohumil Hendrych,

stavební a nábytkové
strojní stolařství

HRANICE,

Na Náspech číslo 54.

Kostelíček Narození P. Marie.

Proti dvoru vidíme místy zachovalé hradby s baštami a na nich přilepené domky. Čaputovou ulicí přijdeme na náměstí Pražákovo. Odtud sejdem silnicí pod hotelem Černý orl přecházíme kamenný most do ulice Galašovy, v níž na pravém břehu Veličky stojí rodný domek J. H. A. Galaše s pamětní deskou. Galaš, autor známé „Muzy moravské“ a několika jiných spisů, byl z prvních buditelů moravských. Narodil se tu 4. dubna 1756. Jsa povoláním vojenský lékař, žil na odpočinku v Hranicích až do své smrti 15. února 1840. Vedle své činnosti spisovatelské získal si velkých zásluh i o zdejší chudé, i jako první dějepisec místní a zakladatel jakési první veřejné knihovny.

Od kamenného mostu přes Veličku přijdeme na náměstí Šromotovo, jehož západní stranu uzavírá budova okresního soudu. Uprostřed náměstí stojí starý sbor bratrský, původně katolický kostelík sv. Šebestiána, přeměněný za Josefa II. v solnici a dnes opět obnovený. Silnicí kolem něho a soudu přišli bychom Purgešovou ulicí k sirotčinci a novostavbě odborné školy pro ženská povolání Ch. G. Masarykové.

Podél Veličky na levé straně je pěkný pohled na zámek, místy zachovalé bašty a židovský templ s typickými židovskými schody. Ulice Čechova ústí kol továrny Mundus do Ulice 28. října, která vpravo přes most pokračuje ulicí Masarykovou. Hned na jejím začátku vidíme Hellerovu továrnu na sukna, dále vpravo Štefaníkovy kasárna p. pl. 34 a budovy vojenské akademie. Tuto tvoří tři budovy, Žižkova, Masarykova a Jiskrova, o délce 600 metrů, postavené v druhé polovině minulého století, které s kostelem sv. Barbory, budovou severní atd. obehnané zdí jsou malým městem pro sebe. Za Rakouska tu byla kromě jiných dělostřelecká kadetka a později až do převratu vyšší vojenská reálka a kadetka jezdecká. Od r. 1921 je v nich umístěna dvouroční vojenská akademie pro výchovu důstojníků všech zbraní, jediná toho druhu v republice.

Silnice vede dále přes Drahotuše na Lipník.

Boh. Indra.

Žerotínovo náměstí v Hranicích.

Průmysl a obchod v Hranicích.

Jsou-li Hranice bohaty krásou polohy, vnitřní úpravy, rozkošného okolí, vzdělávacími, civilními a vojenskými ústavami, nejsou zato obdařeny velkými průmyslovými závody. Na město, jež má více jak 10.000 obyvatel, je průmyslu málo.

A přece bývaly Hranice před sty lety průmyslovým městem, sídlem bohatých soukeníků, kteří zboží své vyváželi daleko za hranice říše. A co zde bylo jircháří, bednářů, barvířů! I továrna keramická zde r. 1783 byla. To vše již minulo a povstal nový průmysl, o němž krátce podávám zprávu.

Velké závody:

Akciová společnost Ant. Kunz, továrna na vodovody a pumpy, založena byla r. 1883 Ant. Kunzem. Vyrábí veškeré vodotěžné stroje, pumpy, čerpadla pro ruční i strojní pohon, trkače, větrné motory a provádí stavbu vodovodů. Vyhotovuje též plány a rozpočty pro stavbu vodovodů a provádí hledání pramenů. Zaměstnává 150 dělníků a 45 úředníků. Při stavbách vodovodů na několika místech, bývá dělníků i 500.

Městská plynárna, založena r. 1904. K výrobě plynu z uhlí slouží dvě pece Bröcker, z nichž jedna má 3, druhá 6 křivulí s komorou. Roku 1930 vyrobilo se 539.505 krych. metrů plynu. Délka celého potrubí obnáší 15.000 metrů. R. 1933 se vyrobilo 479.915 krych. metrů plynu. Délka potrubí 18.500 metrů. Plynárna zavádí do budov plyn a má obchod plynovými osvětlovacími předměty.

Elektrické zařízení provádí odbočka Středomoravské elektrárny v Přerově a firma Geyer.

Strojní závod:

Karel Helsner (Hedvika Schneidrová) **mechanicko-strojnický závod**. Speciální výroba jemných soustruhů. Největší autodílny na okrese.

Tiskárna:

Knihtiskárna „Snaha“ založena byla r. 1912 Františkem Olšovským, který svými odbornými znalostmi poměrně

Podniky města Hranic.

Městská plynárna, založena r. 1904, dodává plyn pro vaření, pečení, žehlení, svícení, otápění, zásobování teplou vodou a pro levný provoz automatických ledniček.

Vaření plynem zaručuje Vám rychlost, čistotu a úsporu.

Zásobování teplou vodou obstará Vám moderní plynový rychloohřívač, jenž dodá Vám teplou vodu pro lázeň, umývadlo a kuchyň pouhým otočením vodovodního kohoutu.

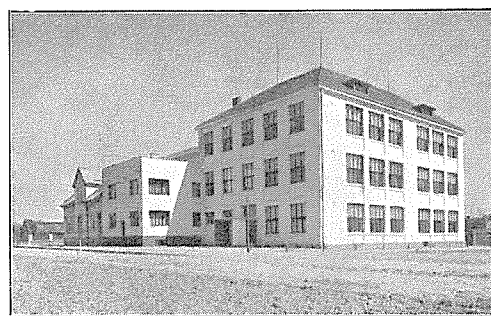
Plynárenský koks v různém třídění je levným topivem v domácnosti.

Městská vodárna, rozšířená v r. 1929/30, zásobuje město pitnou vodou.

Instalační oddělení provádí veškeré plynové a vodovodní instalace rychle, odborně a levně, dodává osvědčené plynové vařiče, ohřívače vody, osvětlovací tělesa.

Městské vanové lázně skýtají Vám po celý rok osvěžení.

Telefon č. 123, Šek. účet: plynárna č. 22.448, vodárna č. 39.260.

Odborná škola pro ženská povolání Charlotty Masarykové v Hranicích.

Stavitel

Vladimír Hudec

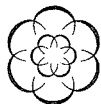
provádí veškeré práce stavitelské.

Hranice.

Telefon 96.

EDUARD NELHIEBEL

stavitel
Hranice

Projektuje a provádí
veškeré práce stavitelské.

Josef Suchánek,
cukrárna a vinárna

Hranice
Horní podloubí.

Prádelna
a chemická čistírna

„U FIALŮ“

v Hranicích
Jiráskova ul. 1.

Veškeré kancelářské a školní
potřeby nejlépe nakoupíte u

ALOISE SCHÜTZERA ml.
HRANICE, Kramářovo nám. 9

Pohlední lístky, dopisní papíry.

Veškeré vazby knih, levně,
rychle a vkusně.

Vojenská akademie v Hranicích.

rychle závod rozšířil. Tiskne všechny práce do oboru spadající i sebeobsáhlejší díla ve všech jazycích a specialitou závodu jest, že zhotovuje účetní knihy jedno- i vícebarevné v každém rozměru.

Jiné podniky:

Melichar a Čejka, továrna spec. hraček, pracích strojů a mandlů zn. „Ideal“. Založena byla asi r. 1905 a vyráběla jen prací stroje. Nynější majitel ji značně rozšířil a zavedl též výrobu velkých hraček. Vyváží zboží své do celé republiky i do cizozemí. Vedle uměleckých hraček zhotovuje prací stroje i na elektrický pohon a mandle „Ideal“ stojaté pro domácí i kavářskou potřebu.

První závod s hudebními nástroji a klavíry v Hranicích zavedla r. 1931 firma Vincenc Gardavský, založený v Kroměříži. Vlastní výroba houslí, vynálezce „Pedálového pianu“, na kterém možno nejtěžší varhaní skladby velmi lehce hrát. Od školního roku bude závod vedle „Hudební školy Bedřicha Smetany“.

Sodovkárna českého výrobce pod firmou St. Nitschmann. Je to čs. konces. výroba uhlíčitých nápojů, přírodních ovocných limonád, stolní minerální vody a ovocných šťáv. Voda ku přípravě sodovek se chemicky čistí a filtruje nejnovějšími stroji. Výroba ovocných šťáv děje se nejmodernějším způsobem.

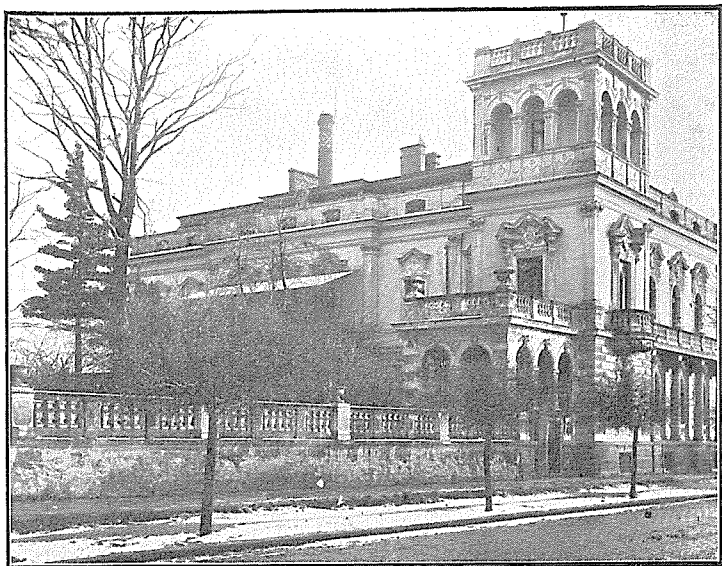
Výroba prošíváních příkrývek Karel Seidl. Dílny jsou zařízeny moderními stroji ku prošívání příkrývek jakož ku zpracování surovin k jich plnění. Ručně prošívání příkrývky jsou zvláště hledány jako Seidlova speciální práce.

Kosmetická laboratoř Mirion. Domácí výroba voňavek všeho druhu, pudru, tyčinek na rty, na obočí, lesku na nehty a jiných kosmetických potřeb. Všechny potřeby pro holiče a vánoční kasety s voňavkami.

Pily:

Osvald Losert, parní pila, založena r. 1904. Vyrábí veškeré řezaniny pro stavitele, stolaře i hladké desky na podlahy, šindel i obalové dřevo.

Číhalova elektrovodní pila, nově zřízená, má zásoby desek a dřeva a pracuje celý rok.

Palác firmy Kunz.

Mlékárna:

Rolnické mlékařské družstvo bylo založeno v roce 1904 a má značný význam jak pro zemědělce, tak i pro konsumenta, poněvadž prostřednictvím jeho se dostává jak návštěvníkům lázní Teplic, tak i městskému obyvatelstvu zdravotně nezávadné mléko a mléčné výrobky.

Peněžnictví:

K průmyslu a obchodu třeba peněz a ty obstarávají: **Městská spořitelna, odbočka Moravské banky, Kontribučenská záložna, Černošínská rolnická záložna.**

Čeněk Kramoliš.

Sport v Hranicích.

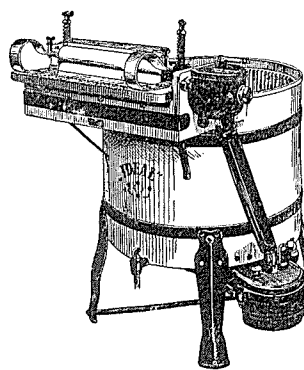
Football v Hranicích je reprezentován Footballovým klubem Hranice (F. K. Hranice). Klub tento ustavil se začátkem roku 1933 jako nástupce F. O. S. Hranice (Footb. odbor skautů) a ještě před tím S. K. Hranice.

F. K. Hranice, jehož předsedou je obvod. lékař dr. Artur Gluck a v jehož výboru jsou vesměs dobří pracovníci, má najaté polohou krásné, ale drahé a občas Bečvou zaplavované hřiště poblíž vojenské plovárny. Bohužel není zatím v Hranicích lepšího hřiště, poněvadž obec nemá vhodného pozemku, který by dala hranické mládeži k sportovním účelům k dispozici.

Sport v Hranicích se všeobecně ještě netěší tak velké oblibě jako jinde. Tím se dá vysvětliti, proč F. K. Hranice má takové finanční potíže a musí usilovněji bojovati o svoji existenci než každý jiný klub v sebe-menší vesnici hanácké. Přesto lze zaznamenati v poslední době jakýsi pokrok v tomto směru. Od chvíle, kdy football jedenáctka byla zreorganisována a zařazeni do ní snaživí mladší a vesměs civilní hráči, výkonnost její se zlepšuje a tím roste mezi obecníkem i zájem pro football.

STAVITEL VALENTIN KOPECKÝ Hranice

Navrhuje a provádí
veškeré práce stavební.

„IDEAL“

prací stroje elektrické,
ruční, ždímačky, mandly
již přes 35 let vyrábí
a dodává firma

M. Melichar,
Hranice - Morava.

Prací stroj „Ideal“ vypere
prádlo úplně čistě bez
přepírání, prádlo šetří a
nepoškodí.

Raďte si vyžádati ceníky.

VIKTOR KOŘISTKA stolařství pro stavbu a umělý nábytek

Hranice,
Masarykova třída číslo 4.

RICHARD BLASCHKE cukrárna HRANICE

Denně čerstvé pečivo, čokoláda
bonbony, oplatky.

Prvotřídní mlýnské výrobky

v nejlevnějších cenách nabízí firma

LUD. WELLART A SYN,

Trávnícké válcové mlýny

Drahotuše - Hranice.

Nákup obilí za nejvyšší denní ceny.

Výměna obilí za mouku ihned.

Telefon čís. 21 Hranice.

Telegramy: Wellartmlýn Hranice.

Potřebujete hezký pánský oděv nebo vojenský stejnokroj

obraťte se s důvěrou na
firmu

FRANTIŠEK KOCFELDA

krejčí

Hranice,

Žerotínovo náměstí číslo 3.

Zhotoví Vám tento dle míry k Vaší úplné
spokojenosti.

Roh Kramářová náměstí.

K zvýšení sportovní úrovně přispívají značně vojenské jedenáctky zdejších pluků, děl. pluku 108 a pěš. pluku 34, které jsou sestaveny z cizích hráčů výborných kvalit, zpestřují program fotbalový svými zápasy o divisní pohár a přilákají na hřiště F. K. více obecnstva vojenského i civilního.

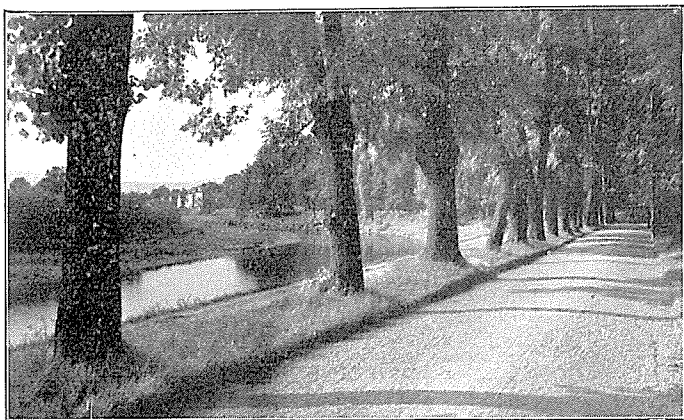
Kromě fotbalu všechna ostatní odvětví sportu jsou pěstována tělovýchovnými korporacemi, které mají pro ně zařízení své odbory. Pěknou a úspěšnou činnost vykazují zejména sokolské odbory házené a hockeye.

Z místních sportovních klubů město čestně reprezentují Tennisový klub S. K. Hranice, který je mistrem moravskoslezského venkova a v minulé sezoně umístil se s IČLTK Ostravou na prvních místech mistrovské tabulky I. třídy, a Jezdecký klub Hranice, který je největším jezdeckým klubem v republice a čítá na 300 členů.

Hraničtí sportovci potřebují zatím nejnaléhavěji pěkného velkého hřiště, které má být zřízeno u sever. nádraží. Snad se ho také dočkají.

Dr. A. Glück.

Lipová alej do lázní Teplic n. Beč.

Vycházky a výlety do okolí.

Romantické okolí města Hranic a lázní Teplic, nabité přírodními krásami skýtá na sta procházek a skvělých partií turistům. Nádherné tiché lesy dotýkající se téměř města s čistou stříbrnou Bečvou činí z něj ideální letovisko, letními hosty pro blízkost moderních Teplic, Propasti, zbrašovských krápníkových jeskyní a řetěz okolních hradů tím vyhledávanější.

Načrtneme tu aspoň několik pěkných vycházek do nejbližšího okolí, s východiskem v Hranicích, pro první orientaci hostů, jež se však mohou i libovolně upravit a kombinovat.

Kostelíček.

Z Čaputovy ulice od bratrského domu dáme se ulicí Hřbitovní, podejeme most železn. dráhy a kol hospodářské budovy asi za 10 minut přijdeme ke Kostelíčku, minuvše cestou dvoje stará boží muka. Bělost Kostelíčka již z dálky jasně se odráží od zeleného pozadí, tvořeného lesnatým kopcem. Jsou tu kostelíky vlastně dva: Panny Marie a sv. Antoníčka, obehnané koldokola zdí s dvanácti kapličkami křížové cesty.

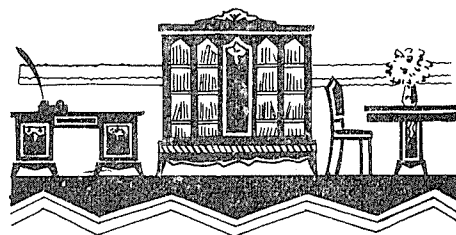
Větší z nich je kostelíček Narození Panny Marie v pozdně gotickém slohu stavěný. Dle starobylé místní tradice hranické byl postaven už za Jurika, zakladatele města, který tu měl svou poustevnu. V listinných pramenech je dosvědčen tento „Bílý kostelík“ již koncem XV. století, kdy kol něho byl bratrský hřbitov. Dnešní jeho podoba je z konce stol. XVI., z roku 1595, jak dokazuje i římský letopočet za oltářem na vnější zdi, kdy ho purkmistr hranický Ondřej Čaputa dal přestavět. Vnitřní výzdoba a barokní obrazy pocházejí většinou z XVIII. stol. U bočních dveří stojí náhrobek polského šlechtice Šebestiána Srzemeskiho, který tu v XVIII. stol. poustevničil a založil křížovou cestu. Za hlavním vchodem, zdobeným kamenným portálem, na levé straně za lavicemi visí starobylý renesanční obraz neznámého mistra Umučení sv. Šebestiána, bývalý oltářní obraz z kostelíka sv. Šebestiána na Šromotově náměstí (dnešní sbor česko-bratrský).

Květiny, květinové dary ke všem
příležitostem, zahradnický závod

JOSEF GALLAS

Hranice, Zámecká 18

Telefon 105-106

FRANT. ANDERS,

stolař pro umělecký nábytek a stavbu

HRANICE, Potoční ul.

Ladislav Vlášil,

závod zahradnický,

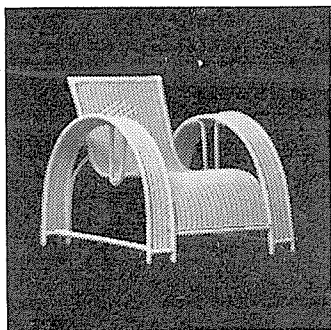
Hranice,

vedle kasárny Jana Čapka.

Rudolfa Hallova,

dámské a dětské prádlo -
sklad pleteného zboží.

Hranice - náměstí.

Pletený nábytek

květinové stolky
dle nejnovějších
vzorů z proutí a
peddigu, jakož

i veškeré košíkářské zboží dodává firma

František Pátík,
velkovýroba košíkářského zboží
Drahotuše.

Telefon číslo 3.

Dodáváme veškeré moderní
přístroje a nástroje pro kadeř.
salony za ceny konkurenční.

Opět jsme snížili ceny kosmeti-
kých výrobků a doporučujeme naši
známou a oblíbenou kolínskou
„CHIPRE“, „RUSSE“ a 7713.

KOSMETICKÁ LABORATOR
„MIRION“ - Hranice.

Vyžádejte si písemnou bezzávaznou nabídku.

Emanuel Mikulec

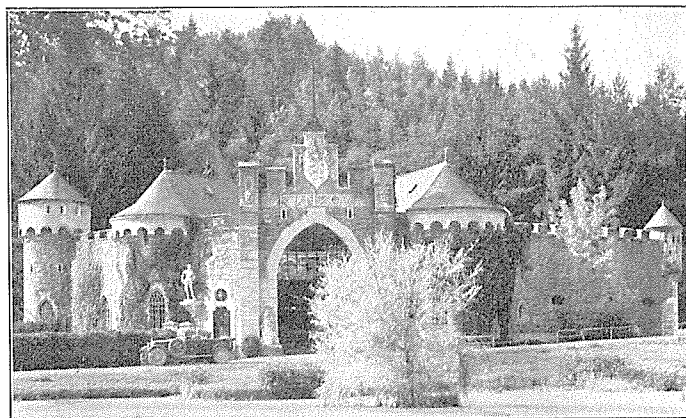
modní síň pro pány

Hranice,

Potoční ul. u mostu přes Bečvu.

Zhotovuji veškeré obleky dle nej-
novější mody a střihů.

Hrad Kunzov.

Kaple sv. Antonína, která se připomíná již počátkem XVII. stol., má barokový vnitřek hodně modernisovaný. Za kaplí ve skále bývala poustevna, kde ve zdi obraz Jurika od ak. malíře Hrdličky.

Na hřbitově odpočívá spisovatel P. Libor Scholz, místní dějepisec Bartovský, továrník Kunz a j. Od hřbitovní brány je pěkný pohled na Hranice a širé okolí. Poblíže Kostelíčka leží kamenný lom Skalka.

Švrčov — Propast — lázně Teplice — Zbrašovské jeskyně.

Z Žerotínova náměstí ulicí Svatoplukovou, Teplickou k nemocnici, u níž odbočíme vlevo chodníkem vzhůru přes železniční koleje do lesa Hůrky. Vozovou lesní cestou dojdeme brzo k starobylé kamenné soše sv. Jana Nepomuckého, stojící na skalním výběžku (vpravo), s něhož je pěkný pohled do údolí Bečvy směrem k Hranicím i Teplicím. Strmým chodníkem a přes hradní příkop dostaneme se na kopec Švrčov, na němž stávala tvrz, ze které však zbyly jen nepatrné zbytky. Zřízená k ochraně důležité obchodní cesty, těsnou soutěžkou pod hradem kol Bečvy vedoucí, zbořena byla ve XIV. stol. současně s několika okolními hrady, jako sídlo loupeživého rytíře. Na straně k Teplicím, odkud je nádherná vyhlídka k láz. budově, vilám, hotelům a do celého údolí Bečvy, chodníkem za několik minut dojdeme k proslulé hranické Propasti, 71 m hluboké. Jezírko na jejím dně zvětšuje hloubku Propasti ještě o 36 m. Schody a serpentínami můžeme sejít až k jezírku, odkud hrůzný pohled vzhůru odmění naši „horolezeckou námahu“.

Proti Propasti na druhém břehu Bečvy leží uhlíité lázně Teplice s hotely a letovisky. Serpentinou od Propasti sejdem do údolí a most přes Bečvu přivede nás k lázeňské restauraci a bednovité lázeňské budově s koupelnami, za níž přitíštěna skromně se krčí půvabná baroková kaple sv. Peregrina z XVIII. stol., s oltářním obrazem F. A. Sebastiniho. Kus dále na kolonádě břeh Bečvy vkusně lemující je zřídlo kyselky. Stráž za ním ukrývá v sobě krápn. jeskyně, k jichž vchodu dojdeme serpentinou od kaple.

Silnice a chodníky po obou stranách Bečvy po toku zavedou nás zpět do města.

**Popeláč —
Zbrašov — sanatorium — Mariánské údolí.**

Od silnice vedoucí kol městských sadů na Zbrašov odbočíme za Starou střelnicí na kopec Popeláč (Bílý kámen), s něhož je nejpěknější celkový pohled na město a dále až k posledním výběžkům Jeseníků.

Mírně stoupající silnice zbrašovská míjí po obou stranách rozetá letoviska, hotely a pensionáty. Za grandhotelem Klíč výše dáme se k sanatoriu a odtud lesním chodníkem proti toku Bečvy vejdemo do Mariánského údolí, jehož slunné stráně a nádherné lesy obklopí nás velebným tichem. V blízkosti nalézá se mohutné hradisko u Ústí, a na druhém břehu Bečvy jsou rozsáhlé lomy a vápenky Černotínské.

Oišovec — Tlustý Jan — zříc. hradu Puchartu.

Silnicí Wilsonovy třídy podbíhající železniční viadukt za hodinu přijdeme do Oišovce (velké kam. lomy), za nímž cesta na Potštát se vine svěžími, tichými lesy, pod příkrými stráněmi, dotkne se opuštěných břidlicových lomů a míjí strmé skalní stěny, se kterých dle pověsti na koni skočil poslední držitel hradu Puchartu, loupeživý rytíř, když nemohl uniknouti pronásledovatelům. Jsou zde dvě výletní restaurace: U jeleního skoku a výše Tlustý Jan. Nad tímto hostincem na strmém lesnatém kopci jsou zříceniny hradu Puchartu, rozbořeného markrabím Karlem poč. XIV. stol., k nimž vede od hostince serpentina.

Tlustý Jan je stanicí autobusu z Hranic na Potštát (a zpět), rázovitého německého městečka horského se zámekem a pěknými sbírkami hr. Desfours Walderode.

Velká — Hrabůvka — Kunzov.

Před železnič. viaduktem sejdemo od silnice vlevo cestou k mlýnské strouze, lemované chodníkem, jímž proti proudu přijdeme ke splavu velického mlýna a přes lávku na silnici. Vede vzhůru do kopce a za hostincem Urbanovým se opět svažuje. Za půl hod. jsme ve vesnici Hrabůvce s velkým kamenným lomem. Za vesnicí v tichém údolí u cesty na Radíkov vypíná se gotický hrádek Kunzov, postavený na poč. tohoto století hranickým továrníkem Ant. Kunzem. „Hrad“, který je vlastně jen dokonalou napodobeninou, krásou a ušlechtilostí svých forem turistu mile překvapí a upoutá.

Hrad Helfštýn — Týn — Lipník.

Pěknou a nejčastěji podnikávanou delší partii do okolí našeho města je výlet na Helfštýn.

S velkého mostu přes Bečvu dáme se vlevo kolem sokolovny ulicí Havlíčkovou a kolem vily Anna vejdemo do lesa Křivé. Pohodlnou značkovanou cestou, vedoucí stále tichým lesem dojdeme za dvě a půl hodiny na hrad Helfštýn, jehož mohutná zřícenina ovládá dosud pyšně širý kraj. Na hradě jest restaurace. Rozsáhlými zříceninami provádí průvodce. Nechceme-li použítí téže zpáteční cesty, sejdemo s Helfštýna do vesničky Týna pod hradem a podíváme se na domek, ve kterém r. 1854 bydlel Bedřich Smetana, a na hřbitov, na hrob Smetanovy dcerušky Gabriely. Z Týna za

Vaše šatstvo
prádlo

vyčistí, vypere, vyžehlí

První strojní
chem. čistírna,
prádelna a rychložehlírna

**Věra
Wölflová**

Hranice, Kramářovo nám. 9.
Čistírna: Potoční 818, u mostu.

Oblek bezvadně vyžehlíme
na počkání, vyčistíme již
do 12 hodin za ceny kon-
kurenční.

**Antonín
Čoček
Drahotuše**

Telefon č. 5.

filiální skladiště
v Hranicích,
Wilsonova tř.

vyrábí veškeré cementové
zboží:

la. cementové tašky, mosaiko-
cementové dlaždice, škvárobeto-
nové stropnice, průhledné beto-
nové ploty, veškeré dimense rour,
schody betonové, z umělého ka-
mene ve všech barvách, terracco-
vé podlahy atd.

Lázeňským hostům doporučujeme:
Pánské a dámské kadeřnictví,
trvalá ondulace, manikura

F. K. BURGET

HRANICE, ul. 28. října.

KAREL ZAORAL

umělecký foto-atelier

Veškeré snímky v této
brožurě jsou z našeho
atelieru.

HRANICE
prvotřídní portréty,
dětské snímky,
skupiny
a zvětšeniny.

Speciální závod a fotoobchod pro foto-amatéry.
Nakladatelství fotografických dopisnic.

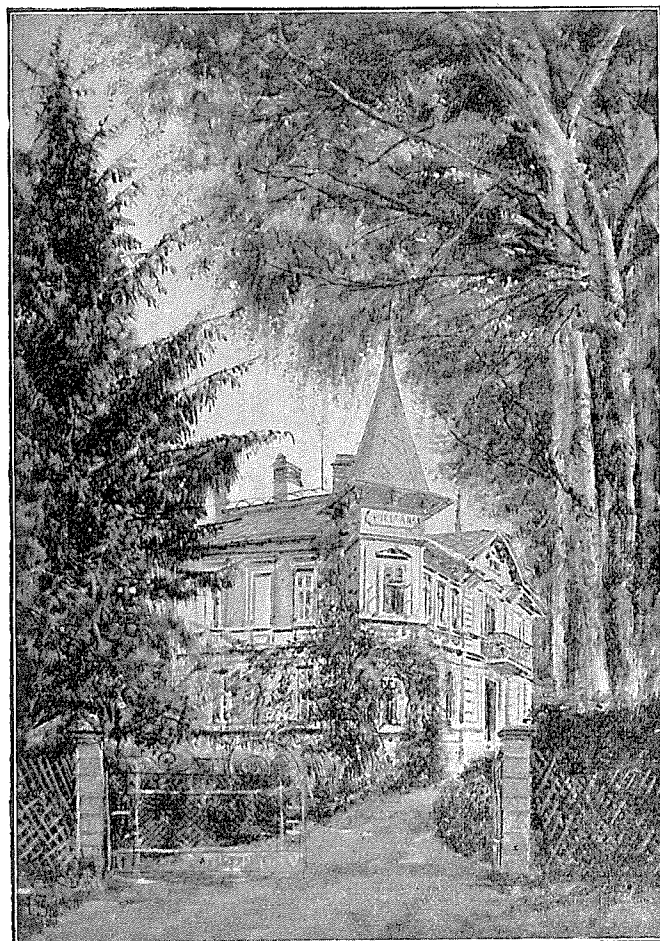
Josef Groda

parní cihelna
v Hranicích

vyrábí mimo la strojových
cihel veškeré duté cihly,
trativodky všech rozměrů
a prvotřídní tašky.

Vlastní vlečka do stanice
Hranice, severní nádraží.

HRANICE, telefon 67.

Vila Anna „Pod Křivým“.

hodinku přijdeme do Lipníka, průmyslového města, s pěkným býv. klášterem piaristů, zámek s obrazárnou, renesanční zvonici a j. Vlakem za několik minut jsme opět v Hranicích.

Drahotuše – Milenov – Podhoří – zříc. hradu Drahotuše.

Od vojenské akademie silnicí do Drahotuš. Na náměstí za kostelem odbočíme vpravo cestou na Milenov. Za ním buď polní cestou nebo dále silnicí dojdeme do Podhoří. Lesnatý, homolovitý kopec nad vesnicí ukrývá zříceniny starého hradu Drahotušského, jež jsou odkrývány a restaurovány péčí držitele velkostatku. Vede k nim stezka od školy a kostela. Hrad vznikl ve stol. XIII. a zpusl po válkách husitských, koncem stol. XV.

Nedaleko Podhoří údolí Peklo, výletní místo. V Uhřínově mohutný, starobylý tis.

Podali jsme tu jen několik stručně naznačených vycházek, jichž počet však tím není vyčerpán. Máme-li více času, neopomeňme se podívat k pramenům Odry (vlakem do Lipníka, autobusem do Vel. Újezda a odtud pěšky na Kozlov), nebo na zámek do Veselíčka u Lipníka, s vojenským hřbitovem z napoleonských válek,

do Milotic (Družstvo Hospodář), Hustopeč a Kelče (zámky).

Vlakem možno podniknouti i delší výlety do celých Beskyd.

Boh. Indra.

Znak města Drahotuše.

Město Drahotuše.

Starobylé město Drahotuše s kolonií Rybářemi byly založeny a právy nadány rytířem Bohušem, seděvším na hradě Drahotuši nad Podhořím, čítají 333 čísel a nezcela 2000 obyvatel, živících se zemědělstvím a z části řemesly. Katolický farní chrám Páně je na náměstí, Husův sbor čsl. vyznání v kraji města od Hranic. Pětiletá smíšená škola obecná s tříletou měšťankou a školou lidovou jsou umístěny v dvoupatrové nádherné budově školní v ulici Komenského. Nádraží osobní i nákladní vystavěno v letech 1910 až 1912, má vlečku z drobných kamenolomů v Hrabůvce. Město spravuje 24členný výbor se starostou a dvěma radními v čele. Katastrální výměra plochy zastavěné, orné a luční jest asi 920 ha a přiléhá těsně na samotné Hranice, takže téměř celá vojenská akademie i s vilami protilehlými náleží do Drahotuše. Spolkový život je sice maloměstský, přece však se jeví čilým v hasičské jednotě, Sokole, Orlu, Dělnické těl. jednotě, řemeslnicko-živnostenském sdružení a čtenářsko-hospodářském „Přemyslu“. V dřívějším století byl zde i měšťanský pivo- a lihovar, oba však už zanikly. Podél říšské silnice vyrůstají stále nové a nové domky, takže ne-daleká je doba, kdy obě města se sloučí. Na levém břehu Bečvy mají Drahotuše zalesněné svahy Jedlovec, Březí a vrboví Eliášku. Spojení obou břehů prostředkuje přívoz, ač by zde most nebo alespoň lávka byla na místě. Ač jsou Drahotuše starší osadou než sesterské Hranice i Lipník, přece se nezmohly, nemajíce příznivého spojení s vrchovinami Karpatskou a Sudetskou po straně jižní a severní. Na konfesijně přehrazeném hřbitově je kaple sv. Anny, u strouhy pak Trávnícký mlýn a trosky valchy.

Ředitel Zapletal.

SUKNA - ODĚVY F_{RANT.} TUGENDLIEB HRANICE.

Alois a Josef Rahm

výroba šamotových kamen, sporáků a
strojních květníků

Hranice - Motošín 6 - Morava.

Založeno v roce 1890.

František Vilím,

stavební sklenářství,
obchod sklem a porculánem,

Hranice,

Žerotínovo náměstí číslo 10.

Umělé nábytkové a stavební stolařství

JOSEF VRBA

Hranice,

Žerotínovo náměstí číslo 12.

STANISLAV NITSCHMAN v Hranicích.

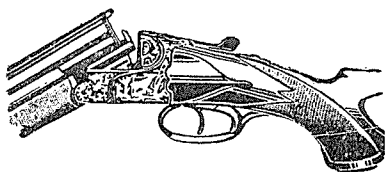
Velkovýroba uhlíčitých nápojů a
velkovýroba ovocných šťáv.

HEDVIKA SCHNEIDROVÁ
dříve

Karel Helsner Hranice.

AUTO—MOTO—DÍLNY.

Oprava jízdních kol, šicích a psacích strojů.
— Autogenické svařování. — Šicí stroje. —
Jízdní kola. — Součástky. — Žárovky. —
Oleje Speedwell-Shell. — Pneumatiky.

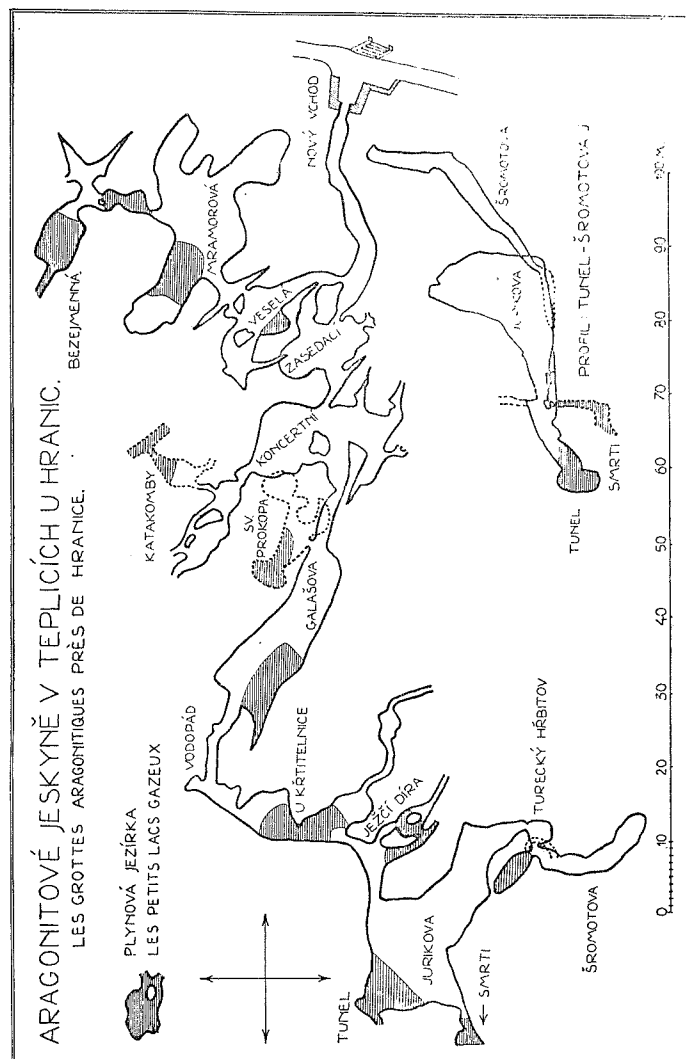
Výroba loveckých pušek až do nejjemnějšího provedení jako: Holland-Holland, jednospoušťové dvojky atd.

Precisní mistrov. práce s 10letou zárukou.
Montování dalekohledů. - Veškeré opravy.
Raďte se s důvěrou obrátit na odborníka,
kterým jest

KAREL TOBISCH,

puškař

HRANICE, Svatoplukova 17,

Zbrašovské aragonitové jeskyně u Hranic.

Nepatrný zbrašovský kopec „Baránka“, pod jehož lesnatou strání protéká údolím řeka Bečva, na jejímž levém břehu v bujně zeleni skrývají se zmodernizované lázně Teplice nad Bečvou, nezdá se mnohemu býti dost vysokým, aby mohl skrývati v sobě značnější krasové zvláštnosti.

Že tato domněnka jest klamnou, nejlépe svědčí údiv návštěvníků zbrašovských jeskyní, když procházejí rozlehlými a vysokými domy aragonitových jeskyní, neboť očekávali, že uvidí jen nepatrnou, „psí jeskyni“ u Neapole podobnou jeskyňku.

V bezprostřední blízkosti lázní Teplic nad Bečvou, při samé lesní promenádě, vinoucí se volně teplickou strání, nalézá se ve výši asi 25 m nad řekou vkusně upravený vchod do aragonitových jeskyní, které byly roku 1913 objeveny bratry Čeněkem a Josefem Chromými.

Tyto jeskyně liší se od jiných krasových jeskyní mnohými, zajímavými zvláštnostmi. Již původ jejich jest odlišný. Jinde pracovaly vody povrchové, zde zase

Aragonitové krystalky na stropě Jurikova domu.

vody spodní, t. j. četné minerální prameny, protékající jako mohutné tepny pod teplickým krasem a vyvěrající ponejvíce pod řečištěm, vyhlodaly ve vrstvách devonských vápenců rozlehlé prostory, jejichž stropy měly velké rozpjetí, nemohly snést svoji tíži, zřítily se a až na malé výjimky zasypaly původní minerální vodou vymleté prostory.

Dodnes bylo objeveno 12 jeskyní, mimo četných chodeb, kanálů a komínů. Jsou to: „Zasedací síň“, „Koblihová síň“, „Veselá“, „Mramorová“, „Bezejmenná“, „Galašův dům“, „Jurikův dům“, „Jeskyně smrti“, „U krokodila“, „Prokopova“, „Šromotova“, a „Kaplička“.

Teplota v těchto jeskyních jest abnormálně vysoká a sice vlivem kyslíčnicku uhličitého, vyvěrajícího z teplých minerálních vřidel pod jeskyněmi, který udržuje v jeskyních stálou teplotu 12 až 17 1/2 stupně Celsia nad nulou.

Minerální prameny protékající pod aragonitovými jeskyněmi mají určitou radioaktivitu, kterou také kyslíčník uhličitý v sobě udržuje a znemožňuje tím fotoografování v jeskyních na místech zaplavených kyslíčnickem uhličitým, neboť citlivá fotografická deska reaguje na tyto radiové výrony.

Kyslíčník uhličitý (CO₂) zaplavuje veškerá níže položená místa v jeskyních a jeho povrchová hladina

Zaoralova domácí kuchyně

v hotelu

„MORAVIA“

známá svou chutností
a úpravou veškerých
jidel. — Na čepu denně
plzeňský prazdroj.

Čisté a útulné cizinecké
pokoje. — Garáže.

Nově zřízená zahradní restaurace.

Hranice

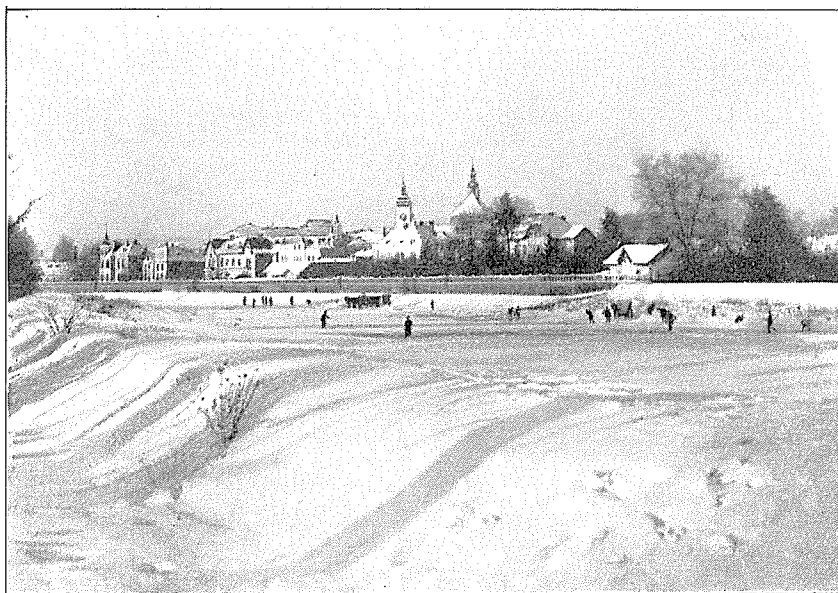
Telefon 121.

Zal. 1874.

Zal. 1874.

And.
F. Nelhiebel,
stavební a ozdobné klempířství
v Hranicích,
Wilsonova tř. 28.

Výroba ohřívacího zařízení
pro užitkovou vodu a klade-
ní potřebného rouroudu.
Veškeré druhy koupacích
van, dřezů a jiné dle objed-
návky a přání.

Pohled na město v zimě.

klesá neb stoupá dle barometrického tlaku vzduchu a dle déle trvajícího suchého neb mokrého počasí. V místech chráněných před vníkaním průvanu, zdržuje se kysličník uhličitý, který jest těžší vzduchu, odděleně pod tímto při dně jeskyně a to v pásmu někde až

několik metrů vysokém. Jinde jest zase povrch kysličníku uhličitého průvanem značně zředěný.

Teplé minerální prameny nebyly jen tvůrcem aragonitových jeskyní, ale daly také svým hojným obsahem kyseliny uhličitě, železa, síry a jiných chemických přísad

HOUSLE, MANDOLÍNY, KYTARY,
STRUNY, PIANA, HARMONIA

koupíte nejlépe a nejlevněji u firmy

VINCENC GARDAVSKÝ Hranice,

Ulice 28. října v domě „Hlavní sklad tabáku“.

Opravy, ladění se přijímá a odborně provádí.

Výměna a koupě všech nástrojů.

HODINY - KLENOTY - OPTIKA
RADIO - GRAMOFONY

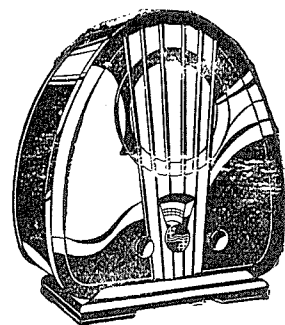
v odborném závodě firmy

ANT. ÚTRATA - Hranice,

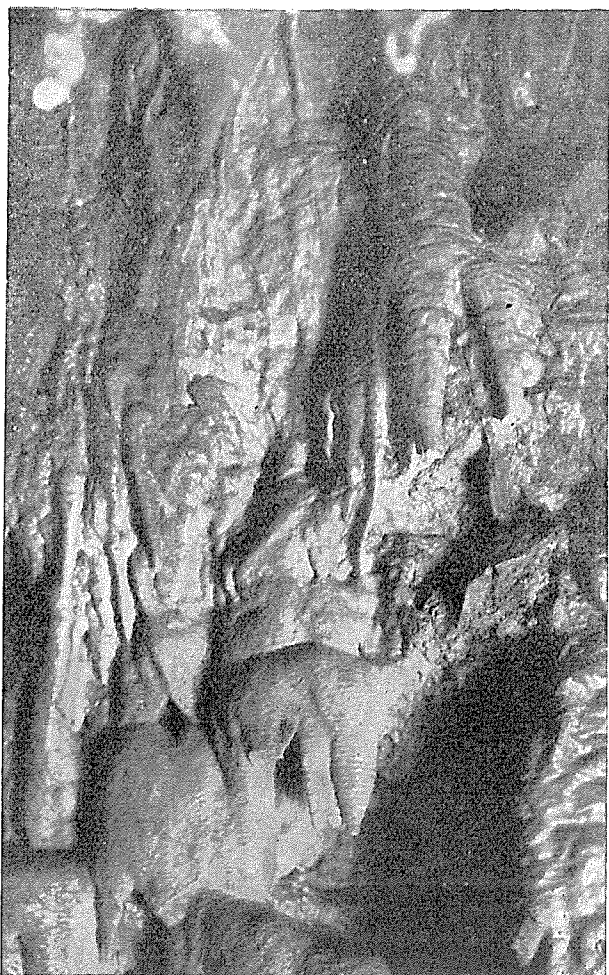
Nároží ul. Farní a Svatoplukovy.

Výhradní prodej hodinek ALPINA-GRUEN.

Opravy odborně.

PHILIPS RADIO.

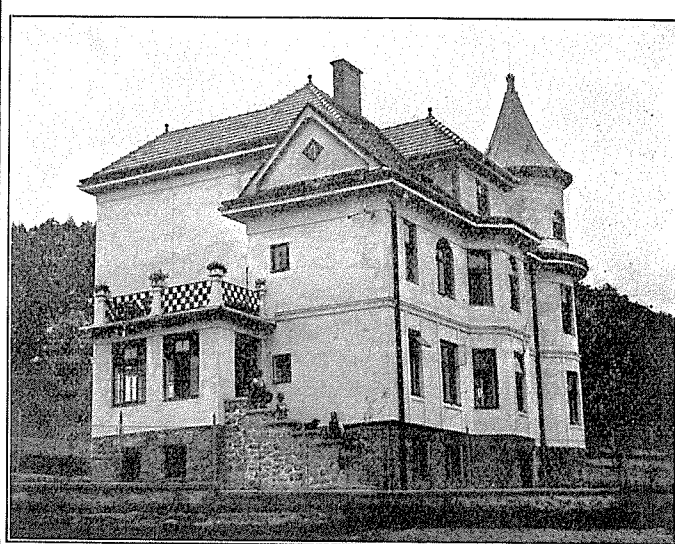
Vodopád.

vznik ku vytvoření zvláštní, jedinečné, krystalické výzdoby jeskyní.

Takovou zajímavou zvláštností jest aragonit, který se zde tvoří v mechovitých a drátkovitých tvarech „železného květu“, v jehlicovitých krystalech, tvořících snopkovité shluky a druzy, které svým tvarem a sklovitým vzhledem podobají se jinovatce.

Další podivnou zvláštností jsou krystalické usazeniny ve formě koblihů, vosích a vlaštovčích hnízd a pod.

Rovněž zvláštním zjevem jsou zde krystalické formy, podobné děravým stalagmitům. Tyto stalagmity nejsou žádné krápníky vytvořené kapáním vody. Vytvořily je teplé minerální prameny, tryskající kdysi nad jeskynní dna. Z vápence v pramenech v hojné míře obsaženého, tvořily se kolem pramenů pozvolna vyšší a vyšší obruby, až během věků povstaly stalagmity podobné děravé homole, jejichž středem vyrážela kyselka. Byly to geisíry v malém měřítku. Jen na málo místech v aragonitových jeskyních uchovaly se tyto geisíry na původním místě. Větší část byla zničena a zasypána při propadnutí stropů, aneb stržena povrchovou vodou, která v pozdější době drala se trhlinami povstálými v povrchu při propadání stropů do jeskyní. Při úpravě jeskyní bylo

Dětská ozdravovna

na okraji lesa naproti stanice

Hranice—město.

Vedoucí lékařka: **dr. Štěpánka Pollachová.**

Inocenc Málek

dámská modní síň

Hranice.

Výroba

veškerých dámských oděvů.

Ceny konkurenční.

OSVALD LOSERT

parní pila,
hoblárna a
velkoobchod
dřívím

V HRANICÍCH II.
NÁDRAŽÍ.

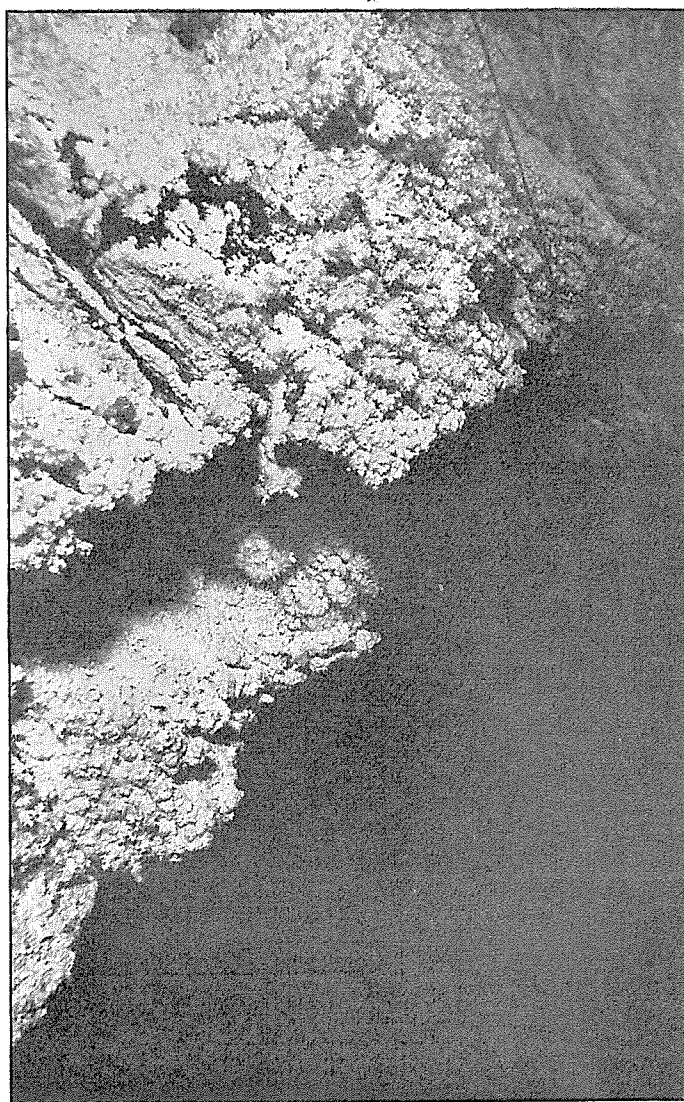
Stolařství

pro stavbu a nábytek

Adolf Žeravík,

Hranice,

Wilsonova tř. 27.

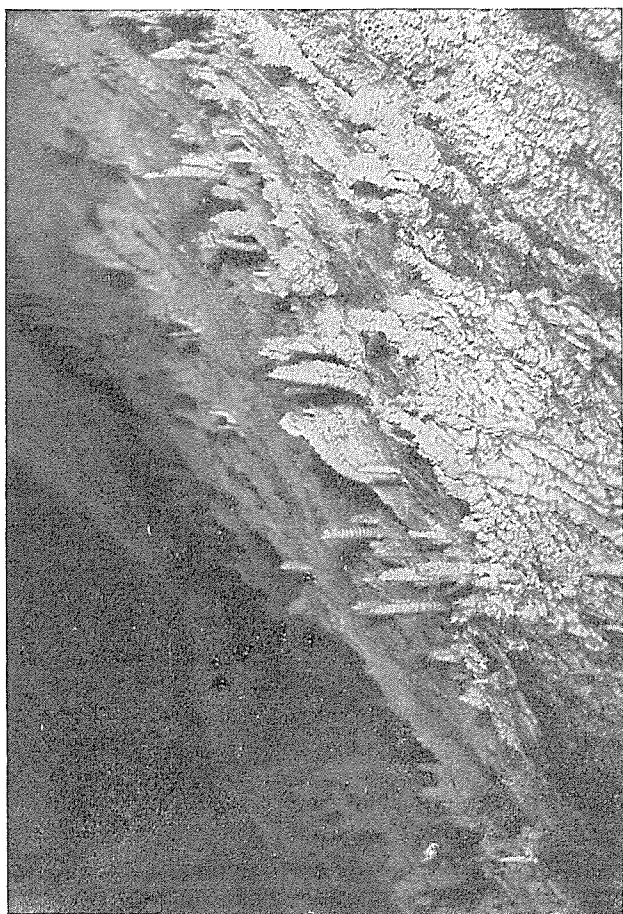
Opona.

mnoho takových geisírovitých forem nalezeno v náplavě a nové se ještě dále nalézají.

Na mnoha místech pod náplavou z povrchové vody nalézá se až půl metru silná vrstva hnědele (okru) a slabší vrstva burele (mangánu). Jsou to usazeniny, které se zde ukládaly z minerální vody v dobách, kdy řečiště Bečvy nalézalo se nejméně 15 m výše nad dnešním dnem řeky.

Další zajímavé krystalické usazeniny z teplé minerální vody nacházejí se v jeskyni zvané „U krokodila“. Se stropu a po stěnách této prostory splývají asi 50 cm silné a skoro 2 m dlouhé povlaky podobné ohromným bochníkům, mušlím, želvám a pod. Jedna po celé délce dutá a asi 1 1/2 metru dlouhá forma podobá se krokodilu, jehož hlavu tvoří bývalý geisír. Vedle něj jest rovněž tak dlouhá, značně širší, oblá forma, která má podobu mladé bezhlavé velryby.

Na spřístupnění všech jeskyní se stále pilně pracuje.

Strop Jurikova dómu.

Dosud jsou asi dvě třetiny všech objevů přístupny návštěvám obecnstva. K vůli pohodlí návštěvníků jsou všude pořízeny pohodlné betonové stezky.

Velké množství elektrických žárovek o svítivosti od 60 až do 300 watů dává jeskyním skvělé osvětlení a pohádkový vzhled. Pro svoji vysokou teplotu, která se i v zimě stále udržuje na stejné výši, jsou jeskyně přístupny i v zimě.

Tyto zajímavé aragonitové jeskyně zasluhují vším právem, aby byly obecnstvem hojně navštěvovány, čímž další spřístupnění jeskyní a nové objevy nejen usnadněny, ale i uspíšeny budou.

Vstupné do jeskyní činí Kč 4'— za osobu, při nejmenším počtu 4 osob. Pro turisty Kč 3'—, skauty, žactvo a prosté vojíny po Kč 2'—, při nejmenším počtu 8 osob. Hromadné návštěvy, za které budiž vstupné předem hromadně odvedeno, obdrží následující slevu:

Osoby, platící po Kč 3'— až 4'—, při nejmenším počtu 15 osob 25%. Školní hromadné návštěvy, při nejmenším počtu 20 žáků také 25% z Kč 2'—. Při větším počtu žáků povoluje se další sleva. Učitelé doprovázející školní výpravy a taktéž vůdci jiných hromadných návštěv mají vstup do jeskyní bezplatný. Hromadné návštěvy budtež pokud možno předem ohlášeny.

Jos. Chromý.

Návštěvníkům Hranic
doporučujeme
útulnou stinnou
zahradní restauraci

Novou Střelnici
„u Benešů“

v Hranicích,
Sady českých legií.

Ant. Bartek
v Hranicích

Výroba lihovin a likérů, jemn.
tuzemského rumu. — Specialita:
Hranická bylinná hořká.

Telefon 43.

Josef Zavadovský
Hranice,

Hviezdoslavova 42.

Stolařství pro nábytek a stavbu.

Speciální výroba lyží.

Prošívané přikrývky prachové,

vlněné i bavlněné

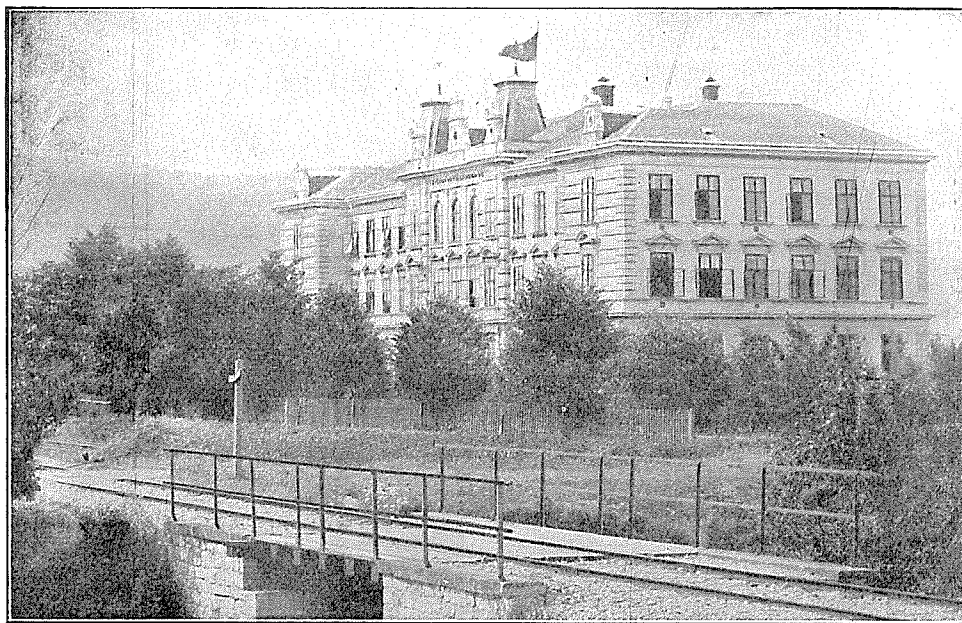
žádejte v odborných
obchodech výhradně
od firmy

SEIDL.

Specialita: Prachové přikrývky s vsunovanými vložkami.

Zákonom chráněno pod č. 9087.

Státní vyšší škola lesnická v Hranicích.

Vyšší škola lesnická má za účel poskytnouti studujícím kromě vzdělání všeobecného takových odborných vědomostí teoretických a dovedností praktických v oboru lesnictví, jakých bude jim třeba jakožto příštím samostatným správcům polesí, k úspěšnému provozování lesního hospodářství.

Škola vychovává tudíž hlavně lesní úředníky pro lesní správu hospodářskou, jimž poskytnouti má na vhodném podkladě vědeckém takového odborného vzdělání, aby mohli podrobiti se po předepsané době praktické činnosti státní zkoušce pro lesní hospodáře.

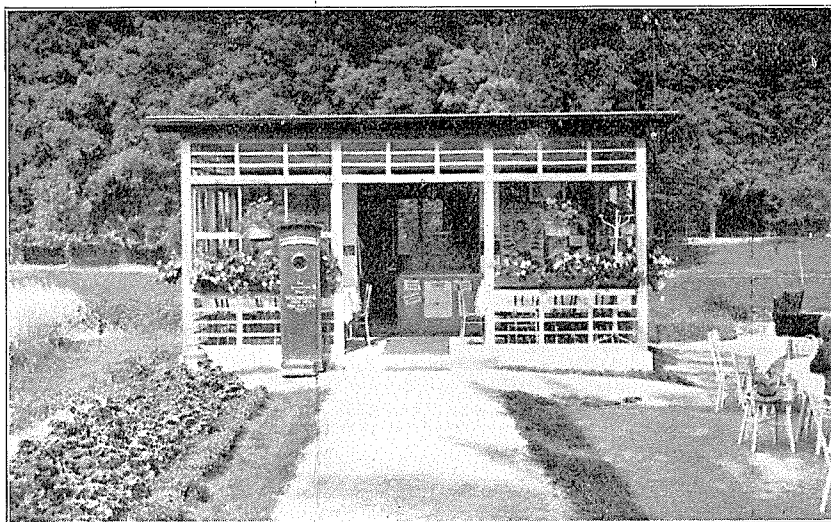
Lázně Teplice n. Bečvou.

Jihovýchodně od Hranic, v úžlabině, kterou si Bečva prorvala mezi výběžky Oderských hor a výšinou zbrašovskou (Karpaty), rozloženy jsou lázně Teplice nad Bečvou.

Vznik jejich sahá do XII. století, v kteréžto době založeny byly Hranice mnichem Jurikem. Slavný rodák hranický, lékař a spisovatel Josef Heřman Agapit Galaš ve svém rukopisném díle o těchto lázních poznamenal, že léčivé síly pramenů užívali již starí osadníci Hranic, Zbrašova a Černotína proti dně a různým kožním vyrážkám. „V místech, kde vyvěraly nejsilnější vřídla, vykopali jámy, v nich vlažnou vodu shromažďovali a užívali tak, jak z laboratoře přírody prýštěla. Později byla jáma, která zachycovala nejsilnější pramen, kameny

chráněni před nepohodou. V blízkosti postavil hostinec. Ze spisu Jordánova se dovídáme, že již tenkrát bylo ke koupání používáno van. Píše totiž: „Na pánvi, v kteréž se voda zahřívá, přilnula jakás kamenitá nečistota. Tu v peci ležela hromada prachu, kterýž pravili, že jest z van, do nichž se voda k mytí lívá, odškrabán, tak aby vany, setrouc tu nečistotu, čistější byly. Též pravili, že ten popel anebo prach do dalekých krajin brán bývá k hojení všelijakých koňských nežitův“.

Jan Kropáč z Nevědomí chtěl vypátrati vznik pramenů a dal v kopci kopati, aby původ vody zjistil. Dělníci se mu však rozutekli, protože „z díry ve skále vykopané šeredný plyn, neb pára vyšla a pracující dusila“. Jan Kropáč pokládal tuto zprávu za „darební zástěru a vejmluvu“ a proto nakázal měšťanům, aby

Mléčný buffet Rolnického mlékařského družstva z Hranic v Lázních Teplicích n./Beč.

vyzděna a opatřena střechou, aby chránila koupající od nepohody. Tato vyzděná nádrž, v které se i kdysi plovati mohlo, byla na místě dnešní nádrže (nynějšiho lázeňského domu)“. Galaš připisuje zásluhu o lázeň již panu Ctiboru Tovačovskému z Cimburka a jeho nejbližším nástupcům, bohatým pánům z Pernštejna.

Tomáš Jordán z Klausenburku první prozkoumal prameny lázní a popsal je. O fyzikálních vlastnostech minerální vody teplické tvrdí, že na místě prováděnou analýsou bylo zjištěno ve vodě vápno, železité součástky a potom neznámý plyn, který dusivě působí na lidi i zvířata při vdechování.

Ač kysličník uhličitý nebyl v tehdejších vědeckých kruzích ještě znám, přece tento vysoce vzdělaný lékař a pozorovatel zjistil hojivý účinek teplických pramenů u celé řady nemocí, při kterých s úspěchem minerální vody teplické užívali doporučoval. Tedy již před 383 lety. — Ve svém díle uvádí, že tehdejší pán na Hranicku, Jan Kropáč z Nevědomí stal se r. 1553 majitelem lázní.

V té době byly lázně již velmi vyhledávanými. Nový majitel svedl mocně vyvěrající a bublající prameny do zděné nádrže a tuto opatřil střechou, aby koupající byli

práce znovu začali a sami nad pracujícími dělníky dozor měli. „Jeden dělník se smělostí v té práci vytrval, avšak nalkav se té páry, upadl a málo potom zemřel. Jiní pak jsou zastrašení, rozutekli se. Potom do té díry kočky a psi metáni byli, kteříž hned pozdechali“.

Že lázně Teplice nad Bečvou byly již v 16. století známy a hojně používány, dokazují dva zajímavé dopisy.

Prvý, zachovaný dodnes v rodinném archivu lobkovickém v Roudnici n. L. z roku 1580, psaný Zdeňkem Albrechtem z Lobkovic paní matěři. Jmenovaný, syn nejvyššího hofmistra království českého, Ladislava z Lobkovic, byl v roce 1580 se svými dvěma bratry Ladislavem a Václavem na jezuitských školách v Olomouci. Tito „urození“ studenti ze starobylého panského domu navštěvovali v Olomouci gymnasium. Bydleli ve vlastním domě s vychovatelem a sluhou. Z dopisů které Zdeňk psal paní matěři, dovídáme se, jak tam žili. V jednom píše: „Já a mladší bratr Václav hrubě jsme prašiví, takže pan ujec chce, aby jsme do Teplice nad Bečvou léčit se jeli“.

R. 1587 vyzval biskup Stanislav Pavlovský Tasa Podstatského z Prusinovic, aby s ním jel do Polska k volbě krále. Biskup se měl přičinit, aby byl zvolen

Rolnická záložna v Černotíně,

zapsané společenstvo s obmezeným ručením.

Přijímá vklady do neobmezené výše a úrokuje je co nejvýhodněji. — Poskytuje půjčky směnečné a hypoteční svým členům za nejmírnější sazby úrokové. — Poštovní spořitelna Brno, číslo 101.196. — K zasílání peněz vydáme složenky poštovní spořitelny.

Pokladničky kovové střídané pro děti vydáme na požádání zdarma.

za krále polského arcikníže Maxmilian Habsburský. Na biskupovu výzvu odpověděl Tas Podstatský z Prusinovic, že se pro nedostatek svého zdraví do Polska s Jeho Milostí vypravit nemůže, takto: „Službu svou Vaší Knížecí Milosti vzkazuji, jakož mě psaním svým milostivě poroučení ráčíte, kdyby mě druhé psaní od Vaší K. M. učiněno bylo, abych se v místo od Vás mě ukázané najít dal i s V. K. M. do Polska, kdyby potřeba ukazovala, jel. Jistotně bych to za slušné pořízení V. K. M. rád učinil. Ale Pán Bůh na mě dopustiti ráčil, račte odpustit, že jsem se osypal jako malé dítě. I za druhé račte odpustit, že jest mi jedna noha otekla, takže s radou doktora svého v Teplicy Hranicky, chťte, aby se to do mne neschovalo, týden musím sedět. Vaší K. M. pána svého milostivého ponížení prosím, že mě propustí z takové jízdy V. K. M. omluveného mítí ráčíte, nebo bych V. K. M. takovým svým nestálým zdravím málo pláten byl. Pomůže-li mi Pán Bůh k stálému zdraví V. K. M. jako volný man a služebník, brzy to rád nahradití míním. S tím V. K. M. pánu svému milostivému vinšuji od Pána Boha dobrého pořízení. V Teplicy Hranicky ve čtvrtek po Božím Těle léta 1587“.

Na známost lázní ukazuje také mapa Moravy od Jana Amose Komenského, který ji r. 1627 vydal tiskem v Amsterdamě. Tak Pobečví je na této mapě podrobně zakresleno. Všechny řeky a potoky na mapě Komenského stékají s hor, na jejichž kresbě dal si opravdu záležet. Zdá se nám, jak bychom měli plastickou

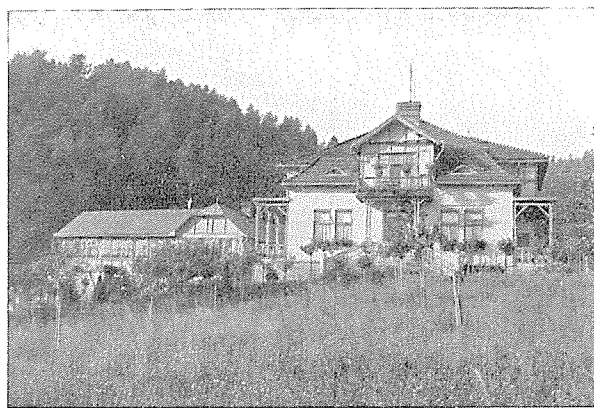
mapku před sebou skutečného Pobečví s okolím. Komenský poznačil mnohé podrobnosti, neboť nezapomněl ani na tehdejší důležité přechody, brody přes Bečvu, které v našem kraji byly 2. Tak bylo lze přejít Bečvu u Lipníka a u Hranic.

Velmi pěkně zobrazil Komenský Propast u Hranic, do které později Hugo Šenk a Šlosárek házeli své milenky. Na mapě Komenského nalezneme jižně Hranic vaničku, což značí lázně Teplice nad Bečvou. Tedy i Jan Amos Komenský, náš slavný učitel národů, před 307 lety o nich věděl.

Po Janu Kropáčovi z Nevědomí majitelé lázní rychle se střídali. V purkrechtní knize města Hranic z let 1560—1650 poznačení jsou postupně kupitelé lázně v Teplici. L. P. 1567 za purkmistrů Jana Valena, Ondřeje Dubského s jich konšely: Šimonová Lazebnice prodala lázni v Teplici a se vším příslušenstvím Matějovi, synu svému za 550 fl.; obec hranická skupuje po dílech tuto lázeň. Od r. 1598 patří lázně Teplice městu Hranicím, ale v pozdějších letech zpustla.

V době třicetileté války byl majitelem lázní Václav Mol z Modřelic, který byl v radě odbojných českých stavů proti císaři Matyášovi. Jeho statky i s láznemi propadly konfiskaci. Mol pak zemřel bídě v olomouckém žaláři.

Panství hranické i s Teplicemi darováno 16. dubna 1622 kardinálu knížeti Ditrichštejnovi. Tak přešly Teplice v majetek rodiny Ditrichštejnů, v jejichž držení zůstaly až do roku 1923, tedy přes 300 let.

LÁZEŇSKÝ PENSION „ZÁTIŠÍ“

LÁZNĚ TEPLICE U HRANIC

LÉČEBNÁ PÉČE SVĚŘENA LÁZEŇSKÉMU LÉKAŘI DR. F. PAVLASOVI.

RESTAURACE ☼ ☼ BUFET ☼ ☼ KAVÁRNA

MEZIMĚSTSKÝ TELEFON 81

VZDUŠNÉ POKOJE – VÝBORNÁ DOMÁCÍ A DIETNÍ KUCHYNĚ
AUTOBUSOVÁ STANICE

Mimosezonní adresa:

ALOIS KOŽUŠNÍČEK, velkoobchodník, OLOMOUC, Slovenská 6.

Po celou třicetiletou válku a ještě dlouho po ní byly lázně opuštěny a zničeny. O dalších osudech lázní dovídáme se počátkem 18. století z rukopisu Galašova, r. 1711 z knížecího nařízení postavena byla na místě dřevěné kůlny zděná dvoupatrová lázeňská budova, jež měla dřevěnou galerii dokola. Brzy potom postaven byl také hostinec a velké stáje pro koně. Lázně pronajaty byly r. 1715 hranickému měšťanu Šebestiánovi Kuličkoví, kdy právě mor ve zdejší krajině řádil. Poněvadž tento měšťan byl velmi zdvořilý a úslušný, současně také velmi obratný ranhojič, lázně za něho tak kvetly, že přicházelo sem velmi mnoho hostů nejen z Moravy a Slezska, ale také z Uher, Polska a dokonce až z Ruska. Za dalších nájemců lázně však upadly.

Roku 1775 postavena vedle pravého křídla lázeňské budovy pěkná baroková kaple, dodnes stojící, zasvěcená sv. Peregrinovi. Z letopočtu a dvou vlnářských nožů, vytesaných na kamenné obrubě dveří, víme, že kapli sv. Peregrina vystavěl tehdejší majitel hranického panství

kníže Karel z Ditrichštejnů. Na oltáři kaple dosud je olejový obraz sv. Peregrina, který je, jako celá kaple dílem uměleckým.

Dobrá pověst a vyléčení těžkých chorob daly knížeti Františku Ditrichštejnovi v roce 1815 podnět ku znovuzřízení těchto lázní.

Krajský fysik z Přerova Dr. Karel Nesrsta píše o uhličitých lázních Teplice nad Bečvou, že majitelka kněžna Gabriela Hatzfeld-Wilenburgová, rozená Ditrichštejnová, když převzala hranické panství, rozhodla se veškeré staré budovy v lázních zbořit a postavit nové. Postavila v italském slohu dvoupatrový lázeňský dům a restaurační budovu ve slohu švýcarském, kteréž stavby v r. 1865 byly dokončeny.

R. 1924 převzala lázně do svého majetku okresní nemocenská pojišťovna v Mor. Ostravě. Roku 1930 získala lázně Teplice n. B. koupí Ústřední sociální pojišťovna v Praze.

Antonín Fröhlich.

PAPÍRY

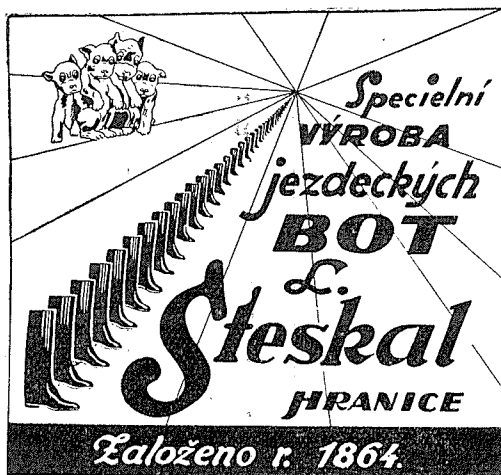
tiskové
kancelářské
dopisní atd.

obdržíte v bohatém výběru v továrním skladě
u firmy:

R. ŠUBRT,

BRNO, Cejl 40, Česká 22.

Telefon 15.316, 15.314.

Odborná škola pro ženská povolání Charlotty G. Masarykové v Hranicích,

(ulice Kramolišova — Telefon 134)

má v nové budově tato oddělení:

1. dvouletou ženskou odbornou školu (rodinnou),
2. roční živnostenskou pracovnu pro šití šatů,
3. pětiměsíční školu pro vedení domácnosti,
4. lidové kursy: vaření, šití prádla, šití šatů atd.

Do I. ročníku přijímají se žákyně 14leté, absolventky školy měšťanské nebo nižší střední.

Vyučuje se: v I. ročníku šití a střihům prádla, v II. ročníku šití a střihům šatů i základům modistství, v obou ročnících vyšívání, nauce o látkách, nauce o potravinách, vaření a domácímu hospodářství, češtině, němčině, vychovatelství, zdravotvědě a péči o dítě, nauce občanské, počtům a účetnictví, kreslení, tělocviku a zpěvu.

Ředitelství ochotně odpovídá na dotazy. Přiložte známku na odpověď.

Lipník nad Bečvou.

Průmyslové a zemědělské město Lipník n. B. leží na rovině pravého břehu řeky Bečvy, při železniční trati Přerov—Hranice—Bohumín. Má přes 800 domů a na 8006 obyvatel. Jest centrem soudního okresu lipenského, jenž patří do politického okresu hranického.

Střed města tvoří úpravné náměstí podoby L se starými kašnami, místy ještě podloubími vroubené. Nachází se na něm radnice ze XVI. století, s dřevěným rytířem v zasedací síni.

Památnostmi historickými je město velmi bohaté. Lipník býval před staletími tvrdou pevností, jejíž hradby a bašty se ještě leckde uchovaly. Z pamětihodností městských jmenujeme aspoň původně gotický farní chrám sv. Jakuba s několika starobylými zvony, nedalekou jedinečnou zvonici renesanční z r. 1609, klášterní kostel sv. Františka Seraf. z r. 1610, klášter proslavené koleje řádu piaristického, starou synagogu, sbor Českých bratří, zámek z konce XVI. stol. s pěknou obrazárnou, cihlářský (býv. městská zbrojnice), katovnu, nemocnici a hřbitov z poč. XVII. stol. a j.

Kdy byl Lipník založen nedá se určit. Na město povýšen byl již ve XIII. stol. V jeho držení vystřídal se různí pánů a rody šlechtické. Patřil pánům z Kravař, ze Sovince, Kostkům z Postupic, až r. 1474 prodejem přešel na pana Viléma z Pernštýna a jeho rod, jenž držel i sousední panství drahotušské a hranické. Za pánů z Ludanic a z Rožmberka bylo město silně bratrské. Před Bílou horou pánů Bruntálští z Vrbna podporovali značně luteránství a německví ve městě.

R. 1622 dostal Lipník s Helfštýnem a současně i hranické a drahotušské panství kardinál František, kníže z Dietrichsteinu, biskup olomoucký, od kteréhožto doby jsou dějiny Lipníka a Hranic úzce spjaty až do roku 1848, kdy poměr poddanství přestal. Také vývoj národnostní obou měst za posledních sto let je si v mnohém podoben. A jako Hranice měly svého dra Šromotu, který město opět vrátil česství, tak Lipník má svého dra Brzobohatého, vůdce a osvoboditele města od německví.

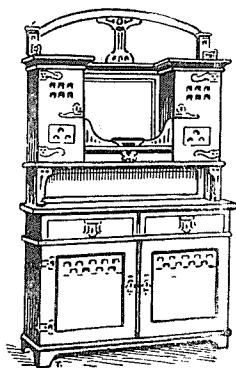
Město Lipník má značně vyvinutý průmysl. Vedle menších továrních podniků na výrobu korkového zboží a zátek, strojů pro domácnost, autokaroserií, huněnou obuv, sladovny, dvou parních pil, několika cihelen s výrobou cementového zboží, městské plynárny a j. jsou to především mydlárny bří Vilímků a velkozávody Waverkovy, jež jméno našeho města učinily daleko známým.

Mydlárna firmy J. Vilímek v Masarykově třídě, vyrábějící mýdlo na praní značek Poprsí, Tetřev, Korunní, Regio, mýdlo mazlavé a j. spolu s mydlárnou a voňavkárnou D. Vilímků „Jovi“, vyrábějící mýdla toaletní, pěnová, holicí, glycerinová, voňavky, krémy na obličej atd. jsou známy po celé Moravě a východní oblasti naší republiky.

Jinak je tu česká státní reálka, hospodářská škola, veřejná nemocnice, soud, berní úřad a zemský ústav hluchoněmých.

Je východiskem pěkných výletů do Týna, na blízký hrad Helfštýn, do hor Oderských na Fidlův kopec s prameny Odry, hrad Drahotuš a j.

N. K.

Stolařství pro umělý nábytek a práce stavební

za ceny velmi levné

ANTONÍN ŠENOVSKÝ,

HRANICE, Galašova 16.

„TATRA“

vůz z ocelovou páteří a výkyvnými poloosami.

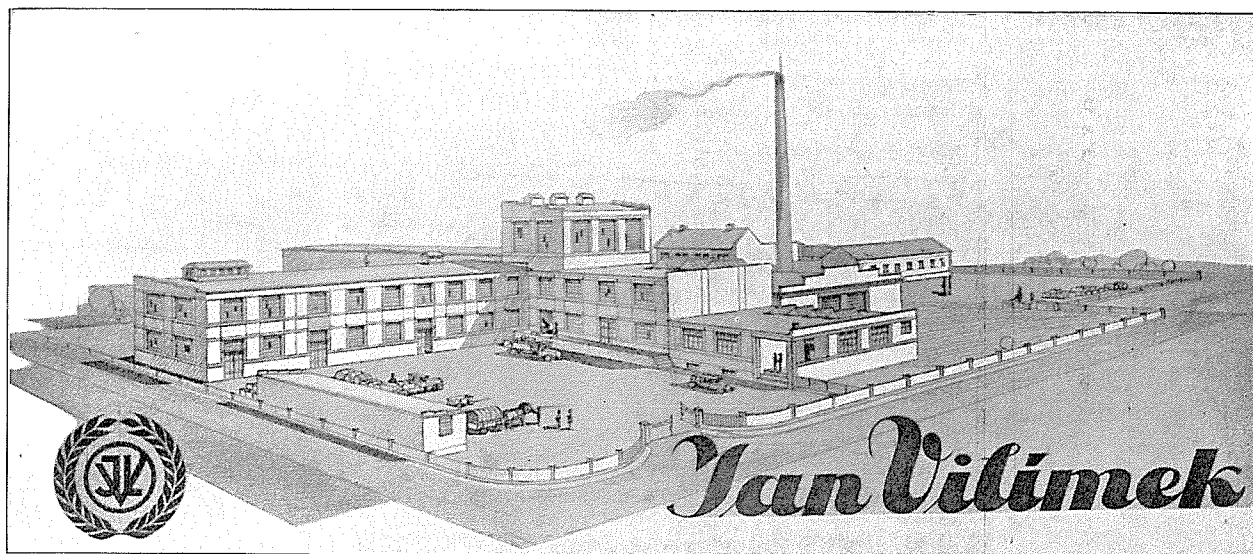
Zastoupení závodů TATRA a s.

TERK ANTONÍN st. a ml. V HRANICÍCH, Wilsonova tř. 886.

TELEFON 79.

SKLAD NÁHRADNÍCH SOUČÁSTEK.

TELEFON 79.

Žádejte všude Vilímkovo mýdlo.

**Továrny na mýdlo a krystalovou sodu
v Lipníku n. B.**

Vaše vklady výhodně zúrokuje

Kontribučenská záložna v Hranicích, Kramářovo náměstí čis. 3.

Šek. účet pošt. spoř. 106.262.

Hospodářské družstvo v Hranicích,

zapsané společenstvo s ručením obmezeným

kupuje a prodává veškeré hospod. potřeby, pojišťuje proti ohni, krupobití a vloupání, obstarává veškeré hospod. stroje, hnojiva, uhlí, krmiva a steliva.

Rolníci, přistupujte za členy družstva!

Vojáci v Hranicích.

Že jméno našeho města je známé po celé republice je zásluhou ne v poslední řadě vojenské akademie a vojska vůbec.

Hranické vojenské školství má starou tradici. A dnes, kdy město má jednu z nejsilnějších posádek v republice, četná vojenská velitelství a ústav, z něhož vychází veškeré naše aktivní důstojnictvo všech zbraní, mohou Hranice tím spíše býti nazývány vojenskými Athénami.

Z vyšších vojenských velitelství v Hranicích jsou: velitelství 8. divise a posádkové velitelství, velitelství 8. polní dělostřelecké brigády, doplňovací okr. velitelství a odbočka zemské zbrojnice II.

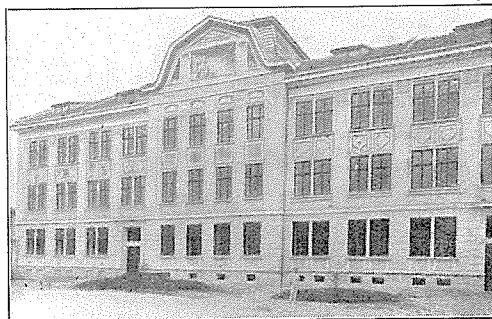
Posádku hranickou tvoří pěší pluk 34 Střelce Jana Čapka, italského legionáře—hrdiny, jehož pomník stojí před kasárnami téhož jména v Masarykově ulici, a dělostřelecký pluk 108, ubytovaný v rozsáhlých moderních kasárnách Plukovníka Ševce u severního nádraží.

Vojenská akademie, jediný ústav toho druhu v našem státě, rozkládá se při státní silnici z Hranic na Lipník,

obklopena parkem. Sestává ze tří budov, navzájem chodbou spojených. První budova od města, Jana Žižky z Trocnova, je nejstarší. Postavena byla v letech 1853—1856 jako vojenský vyšší ústav výchovný pro pěchotu. Téměř současně s ní postavena budova třetí (dnešní Jana Jiskry z Brandýsa) jako Jezdecká škola eskadronní. Obě trvaly tu však jen dvě léta, kdy mezi ně postavena budova nová (dnešní Masarykova), všechny spojeny a zřízena v nich čtyřletá Dělostřelecká akademie. Z vnitřních budov postaven zejména kostel sy. Barbory, patronky kanonýrů a j. a vše obehnáno zdí. Akademie trvala tu do r. 1869, pak tu byla voj. škola technická a od r. 1875 až do převratu vyšší vojenská reálka a kadetka jezdecká. V období popřevratovém sloužily budovy různým účelům, až r. 1921 zřízena v nich vojenská akademie. Je dvouroční. Vybavena je po všech stránkách skvěle.

Každoročně počátkem července bývá slavnost vyřazení absolventů — poručíků velkým svátkem města.

Akademie a vojáci stali se součástí města, bez nichž si Hranice nedovedeme představit. B. D.

STAVITEL

HYNEK PETŘÍK,

HRANICE, Čaputova ul. 13

provádí veškeré druhy staveb, výpočty, odhady, dozory a
do oboru spadající technické práce.

Arnošt

Blumenthal,

knihařství

Lipník n. P.

ABR. WOLF,

palivna na slivovici a borovičku,
továrna na likéry,
velkoobchod vínem
v Hranicích.

SPECIALITA:

Teplická řídelná hořká.

SKLADY:

š. Meziříčí,
Lysá p. Host.,
Rožnov p. Radh.

Založeno 1836.

Sirotčí t. j. naprostou jistotu
Vašich vkladů poskytuje Vám jen

Městská spořitelna v Hranicích,

Telefon č. 29. která je největším peněžním ústavem na
okresu.

Pumpy a vodovody

vyrábí a staví

První moravská akc. spol.

ANT.KUNZ-HRANICE

Nejstarší podnik toho druhu. Založen r. 1885.

Ceníky a návrhy na požádání zdarma.

SALVIOL - bolesti utišující liniment,

SALVIOL - francovku,

SALVIOL - karamely,

SALVIOL - bylinný čaj,

MILEROL - bylinný čaj proti zácpě,

STOMACHIN - bylinný čaj proti chorobám žaludečním,

UROLIN - bylinný čaj proti řezavce a obtížím při
móčení

jedině vyrábí a zasílá

Lékárna „U dobrého Pastýře“ v Litovli.